

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 25 —; za ino-
zemstvo Din 40 — neobvezno.
Oglaš po tarifu.
Uredništvo
Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 36
Ispravniki oddelci: Ljubljana, Preše-
nova ulica št. 4 — Telefon št. 499
Podružnice: Maribor, Barvarova ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta
—
Račun pri poštnem čeku, zavezan: Ljub-
ljana št. 11.845 — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.441.

Ljubljana, 1. septembra.
Slovenci so na glas, da so praktični
in da znajo svoje realne interese dobro
zastopati. Ta lastnost se hvali in šalijo
graja obenem. V resnici pa je vsaj za
politiko precej pretirano, ako se to za-
trjuje.

Izvolili so 20 poslancev na konfesijo-
nalnem in avtonomističnem programu,
širji pa celo na federalističnem, ko je
bil Radić še v ječi. Nočemo govoriti o
teh poslednjih, ki so v mariborski ob-
lasti z resnim obrazom obetali odpraviti
vojaštvo in vse davke, in toliko hvalje-
ni »izobraženi« in »kulturni« možaki
se niso smejali na glas, verjeli so, kakor
muha verjame, da je lepilo med in dali
kuglice. Sedaj debelo gledajo in verja-
mejo, da je nova politika le na videz.

Medtem pa 20 drugih poslancev čisto
resno zatrjuje, da se bo dosegla neka
avtonomija, kar je že ob volitvah in še
bolj v današnji situaciji prilično toliko
kakor obetati, da se bo Sava speljala v
Sočo. Ta briljantost se zastopa in sam
g. Korošec svira svojo labudjo pesem
na avtonomistični glavnik, dasi se mora
pri tem samemu sebi iz srca smejeti.

SLS pa v svoji pametni politiki, da
dobro ljudstvo odvede od pravih po-
treb, od dne do dne iznajde kakšno »ne-
varnost«, ki je v stvari sicer od zno-
traj volja, od zunaj pa je nič ni. Da je
vera v opasnosti, temu strahu smo se
že prav dobro privadili in odkar je ce-
lo nedolžna naša »Domovina« prišla na
indeks ter kljub temu ali pa radi tega
raste od dne do dne na čitateljih in na-
ročniških, je to strašilo tudi na deželni
izgubilo na moči. Vendar se ta povest po-
navlja neprestano.

Sedaj pa je hvala bogu iznajden nov
strah. Neki Matošič si je izmislil trditvi,
da je Prekmurje hrvaško, češ, da se
narod sam ne zaveda kot slovenski.
Malo pred njim so neki Madžari trdili,
da so Prekmurci narod zase. Uboji
Prekmurci pa niso nič trdili. Oni v potu
svoje obraza orjejo, kopljejo, žanjejo,
spravljajo pridelke in delajo od zore do
mraka. Razburjeni niso prav nič. To ni
prav naši SLS. Nov strah je na steni.
Treba ga pošteno podpreti, povečati ga
in mu dati izgled, da bo že jutri vse po-
žrl. Če Slovenci doživimo še pojutrsnji
dan, je to le zasluga SLS.

Tako se vrši sedaj borba z veterani
mlini. Imaginarne nevarnosti utepe SLS
ljudstvu v glavo, boječ se, da se umiri
in spametuje. To se zove praktična po-
litika v dobi gospodarske krize! 24 po-
slancev Slovenije nima časa baviti se
s pravimi gospodarskimi težavami na-
roda, oni sesajo iz prsta namišljene stra-
hove, potem pa hajd s sulico nad nje!
Pa pravijo, da so Slovenci praktični in
realisti.

V narodni nevarnosti so Slovenci v
Juljski Krajini, a tam jih SLS pušča na
cedilu brez energičnega odpora v Vati-
kanu. Rimu ponižno služi naš klerikali-
zem proti lastni državi. V nevarnosti so
koroški Slovenci, ki jih klerikalci proda-
ajo za denar Nemcem, da bi mogli
vzdržavati svoj strankarsko podjetje
Mohorjevo družbo v Jugoslaviji. Hic
Rhodus, hic salta! Če misli SLS, da bo
s kričavo borbo s prekmurškimi veter-
nami mlino odvrnila pozornost od vati-
kanskih zločinov proti primorskim ro-
jakom in od svojega narodnega zločina
s celovškimi hišami, se jako moti.

Glasilo SLS in zlagana poročila o
raznih shodiščih gg. Ogrina in Jelačina
slikajo sedaj na steno nov velik strah:
Zbornica za trgovino, obrt in industrijo
da je v opasnosti! Tako trdi SLS. V
opasnosti je, da bi prišla v roke — tr-
govstva organiziranega v svojih zakon-
itih gremijih, obrtništvu, organizira-
nega v združenjih in društvih. Nevarnost
pa v resnici obstoji, vendar hvala bogu
ne za Zbornico, temveč za gg. Ogrina,
da ne bo dožidal predrage njene zgrad-
be kot njen podpredsednik in za go-
spoda Jelačina, da odide iz nje, predno
se je ogrel kot prvi klerikalni njen
predsednik. Ta strah gleda iz celega
uličnega krika, ki ga dviga novi škofov
ljubljenec, Srečni Slovenci, dokler ima-
jo take skrbi in strahove!

Za sporazum med narodi

Dunaj, 1. septembra. s. V Springfordsu pri
Kodanju se je vršil kongres za sporazume
vanje med narodi, na katerem so bile za-
stopane Danska, Nemčija, Francija, Angli-
ja, Nizozemska, Avstrija, Poljska, Švica,
Češkoslovaška in Madžarska. Udeležili so
se razprav po svojih delegatih tudi ruski
emigranti. Zastopniki posameznih držav so
obširno poročali o položaju v svojih deže-
lah in o napredovanju pokreta proti za-
suženstvu sveta po mednarodni vellefinanci.
Zanimiva in izčrpna je bila razprava o si-
stemu takozvane davizacije, po kateri iz-
gubljajo cna država za drugo svojo držav-
no neodvisnost in prehajajo končno same
v roke mednarodne vellefinance. Kongres
se je nadalje soglasno izrekel proti me-
narodni zlati valuti, ker prihaja vsled nje
polagoma gospodarstvo vseh držav v od-
visnost borz, ki jih vodi mednarodno ži-
dovstvo. Kongresisti so se končno zedinili
glede programatične delovne metode v po-
bitanju zasuzenja narodov, ki se vrši po
polnoma na določenem načrtu.

Pašičevci napovedujejo novo vlado

**Kolportira se že lista novega kabineta brez radićevcev. — Ho-
teli bi združiti v koalicijo radikale, davidovičevce, Nikićevo
grupo, muslimane in zasigurati sodelovanje SDS. — Interesan-
ne izjave ministra Srškića.**

Beograd, 1. septembra. n. Karakteri-
stiko sedanje politične situacije daje tu-
di verzija, ki trdi, da bližnja okolica Ni-
kole Pašića že sestavlja listo novega
kabineta, kateremu bi bil na čelu ali
Pašić ali Marko Trifković. Po tej ver-
ziji bi dr. Ninčić prevzel finančno mini-
strstvo, davidovičevci Voja Marinković
ministrstvo za zunanje posle, dr. Ninko
Perić ministrstvo pravde, Uzunović bi
mogel ostati kot resortni minister. Ena
struja smatra, da bi Boža Maksimović
moral izpasti iz kombinacije, druga pa
meni, da je potrebno, da Maksimović
ostane v kabinetu, toda v drugem re-
sortu. Ti krogi trdijo dalje, da je izklju-
čena vsaka kombinacija z Radićevco
stranko, pač pa bi prišli v poštev radi-
ćevski disidenti. Kot glavno nalogo
smatrajo, da bi se moral glede te nove
kombinacije doseči sporazum s Sveto-

zarjem Pribečevićem, odnosno SDS. Za-
nimiva je izjava ministra Srškića, prva-
ka bosanskih radikalov, ki je nocoj de-
jal: Bosanski radikali so razpoloženi za
sodelovanje z davidovičevimi demokra-
ti. Kar se tiče bosanskih muslimanov,
bi se z njimi težko sodelovalo, dokler
so organizirani kot verskopolična
stranka. Ako pa bi vstopili v Davidovi-
čevco stranko, ali v kako drugo stranko
in ako bi likvidirali svojo posebno orga-
nizacijo, nimamo ničesar proti sode-
lovanju z njimi. Ne vem, ali se vodijo
konkretna pogajanja, ker sem šele vče-
raj prispel, kar pa se tiče razpoloženja
za vstop demokratov v vlado, vam la-
hko rečem, da zares obstoji precejšnje
razpoloženje pri radikalih, da se to zo-
di. Sicer smatram osebno, da nova kom-
binacija ne bi morala pokvariti odnoša-
jev današnje koalicije.

Radić pripravlja padec Uzunovičeve vlade

**Ob zadovoljnim pritrdjevanju pašicevcev. — Seja glavnega od-
bora HSS v Zagrebu. — Marko Trifković kot naslednik g. Uzu-
novića.**

Beograd, 1. septembra. p. Splošna
politična situacija se ni izpremenila. Iz
izjav članov vladne večine je razvideti,
da pred sestankom Narodne skupščine
ne računajo na spremembe. Radićevci
upajo na velik uspeh svoje interpelaci-
je radi dr. Nikića in mislijo, da bodo
svojevoja sovražnika moralno onemo-
gočili in prisilili k demisiji.

Minister Šibenik je danes dalj časa
konferiral s Pavlom Radićem. Opazilo
se je, da je bil ves dan v stikih s prvaki
Radićeve stranke, ki se nahajajo v Za-
grebu. Danes je Pavle Radić dolgo ča-
sa telefonično govoril s Stjepanom Ra-
dićem. Vodstvo Radićeve stranke in
vodstvo radikalne stranke se nahajata
pred važnim problemom z ozirom na
znane načrte, ki jih delata obe vladni
stranki radi izpremembe politične si-
tuacije. Opaža se, da merodajni krogi
HSS še vedno niso na čistem glede
smeri nadaljnega razvoja dogodkov.

Zvečer so odpotovali v Zagreb Pavle
Radić, Šibenik, dr. Krajač, Pucelj in
dr. podtajnik Pernar in Avgust Košutić.
Jutri bodo prisostvovali seji glavn-
nega odbora HSS pod predsedstvom
Stjepana Radića. Beograjski radićevci
pravijo, da se bodo na tej seji pretre-
sala vsa aktualna politična ter
bodoča orientacija njihove stranke. Po-
sebnost pa bodo radićevski ministri in
državni podtajniki dobili direktive gle-
de svojeja držanja v raznih vprašanjih,
ki so na dnevnem redu, ali ki bi uteg-
nili priti na dnevni red v času, ko bo
Stjepan Radić v Ženevi, kamor odpo-

tuje v petek. Kakor se vidi, do vrnitve
Stjepana Radića iz Ženeve HSS ne bo
storila ničesar, kar bi moglo kompli-
cirati položaj. Šele ko se vrne, se bo na-
pravlil ponovni pritisk na Uzunoviča
z ozirom na interpelacijo o dr. Nikiću.
Uzunović tega vprašanja sedaj ne bo
reševal brez odločitve radikalnega
poslaniškega kluba, ki v glavnem za-
stopa stališče, namreč da še ni razloga
za odstranitev dr. Nikića iz vlade. Zato
se sodi, da bo Stjepan Radić to vpra-
šanje sprožil v najresnejšem momentu,
in sicer kot ultimatum neposredno pred
sestankom Narodne skupščine. Zagrozil
bo Uzunoviću, da bo HSS odrekla za-
upanje vladi.

Pašičeva okolica zadovoljno motri
Radićevo taktiko. Kandidatura Marka
Trifkovića kot naslednika Uzunovića
postaja čimdalje resnejša, ker tudi pa-
šičevi uvidevajo, da za povratek Pa-
šića na čelo državne uprave zaenkrat ni
upanja. Zato so naklonjeni kombinaciji
z Markom Trifkovićem. Trifković je
danes konferiral s predsednikom bu-
džetnega odbora dr. Radonjićem, potem
pa z Ilijom Mihajlovićem, podpredsedni-
kom radikalnega poslaniškega kluba.
Radonjić in Mihajlović sta odločna pri-
staša Pašičeve politične orientacije.
Trifkovića je danes dalj časa posestil
tudi Pavle Radić. Vzrok njune konfe-
rence ni znan. Po seji anketnega odbo-
ra glede afera tovarne Vapa se je Pavle
Radić sestel z Ilijom Mihajlovićem. Ilija
Mihajlović odide k Pašiću na Monte
Carlo.

Dr. Nikićeva izjava na radićevsko interpelacijo

**Minister Nikić proglaš radićevce ne le za smešne revolucijo-
narce in otročje politike, temveč tudi za brezvestne klevetni-
ke ter obljublja temeljit obračun.**

Beograd, 1. septembra. p. Minister Nikić
je danes z ozirom na radićevsko interpelaci-
jo izjavil novinarjem: »Do tega trenutka mi
ni znano besedilo interpelacije, temveč samo
ono, kar objavljajo časopisi. To interpelacijo
sem mirno pričakoval, ker je moja vest čis-
ta. Vedel sem, da ne morejo ničesar najti.
Mislim sem si pa: preobrniti in napihniti se
da vsaka stvar, toda, da se bo ta stvar pre-
okrenila v njihovo blamažo in v dokaz njih-
ove skrajne plitkosti, tega nisem mislil.
N. pr. prva stvar o kupnini za šume grofa
Erdődyja: Ta stvar je bila na energično za-
htevo poslancev onega kraja, ki so danes v
Radićevem klubu, predmet razprave v klbu
HSS. Tedanja ministra Stjepan Radić in
Pavle Radić sta dala svoj podpis na pred-
log o tej kupnini. Poel se je izvršil točno
po tem predlogu na temelju odločitve mini-
strskega sveta. Nekatere zadeve, o katerih
govori interpelacija, spadajo v dobo mojih
predhodnikov. Odgovoril bom javnosti na
vse točke interpelacije, ko dobim v roke
njeno besedilo, pa se bo videlo, da so moji
protivniki ne samo smešni revolucionarji

in otročji politiki, temveč tudi brezvestni
klevetniki. Nato se bom nekoliko peal tudi
z onimi gospodi, ki so interpelacije podpi-
sali. Čujem, da gospodje držijo interpelacije
tajno ter da je nečesto dati v javnost. Objavil
jo bom sam, čim se mi bo sporočila.»

Zobozdravnik dr. Jambrišak, o katerem
trdi interpelacija, da ga je dr. Nikić imeno-
val za šumarskega uradnika, izjavlja: Živim
že štiri leta v Beogradu in ob minulih ob-
činskih volitvah nisem bil vpisan v volilni
imenik. Prosil sem dr. Nikića, da me spre-
me med svoje zvančnike, da sem prišel v
volilni imenik. Zdi se, da so radićevci o tem
nekaj slišali, menda pa niso zvedeli, da je
še drug dekret ministrstva, ki takoj nato
razveljavlja prvo imenovanje. Razume se,
da nisem prejel in da niti v sanjah nisem
mislil, da prejmem kako plačo. Mislim, da
sem imel zadostno kvalifikacijo za zvanč-
nika, ker je potrebna zato opazna šola in
dva razreda gimnazije. Res je pa, da pri-
bližno ena tretjina radićevskih poslancev
nima kvalifikacije, da kompetira za tako
mesto.

Italijanska nevesta na ogledih v Bolgariji

Rim, 1. septembra. r. V zvezi z vestmi
o zaroki italijanske princezinje Giovane
z bolgarskim kraljem Borisom poročajo ita-
ljanski listi iz Bukarešte, da se bodo ver-
ske ovire za poroko rešile na ta način, da
bo princezinja prestopila v umijsko cer-
kev. Istočasno poročajo, da je princez. Gio-
vana došla v spremstvu vojvode d' Aosta
v Varno in da bo posečila vsa večja mesta
v Bolgariji.

Revolucija v Nicaragui

Washington, 1. septembra. (brž.) Vlada je
poslala še eno vojno ladjo v Nicaraguo, da
ščiti interese Zedinjenih držav. Listi poro-
čajo, da so vstali v Nicaragui dosegli zopet
nove uspehe.

Strahovit potres na Azorih

Mesto Horta porušeno.

Rim, 1. septembra. o. »United Press« je
prejel iz Lizbone brzojavko, da je divjal
danes na Azorih strahovit potres. Mesto
Horta je popolnoma porušeno. Doslej so
izvlekli izpod ruševin v mestu samem 14
mrtvih in okrog 400 ranjenih. Pod razva-
linami pa mora biti še vse polno mrličev
in ranjencev. Škodo cenijo na nad 20 milio-
nov skudov. Posebno močni so bili po-
tresni sunki ob obali, kjer še vedno trajajo
z nezmanjšano silo. Prebivalstvo je po pr-
vi paniki pobegnilo na prosto in je v hudi
stiski, ker mu primanjkuje živil in vode.
Portugalska vlada je sporočila guvernerju
otoka, da je nujno odposlala tri križarke
z zdravniki, strojniki in zdravili.

Po drugi brzojavki je potres doslej poru-
šil na Azorih vsega skupaj okrog 4000 hiš.

Skupen nastop Francije in Anglije v Društvu narodov

**Francija in Anglija proti vmešavanju neprizadetih držav v tan-
gersko vprašanje. — Načrt o volitvi nestalnih članov Sveta Dru-
štva narodov odoben. — Španija v svoji zahtevi po stalnem se-
dežu v Svetu nepopustljiva.**

Pariz, 1. septembra. s. Na svojem vče-
ršnjem sestanku sta se Briand in Chamber-
lain glede na dodeljevanje sedežev v Svetu
Društva narodov domenila o svojem sode-
lovanju radi preprečenja, da ne pride veliko
delo Društva narodov v nevarnost. Sklenila
sta tudi, da se ne sme dopustiti, da bi o
tangerskem vprašanju razpravljale druge
države kakor direktno zainteresirane. Na
današnji seji ministrskega sveta je poročal
zunanji minister Briand, ki se nocoj odpelje
v Ženevo, o zunanjepoličnem položaju in
problemih, s katerimi se ima baviti septem-
bersko zasedanje Društva narodov.

Ženeva, 1. septembra. (brž.) Podkomisija
za reformo Sveta Društva narodov se je ze-
dnila, da se glede septembarskih volitev ne
vili nestalnih članov Sveta trije lahko že
sedaj proglase kot zopet voljivi. V prihod-
nih treh letih se morejo v izjemnih sluča-
jih zopet izvoliti. — Studijska komisija
Društva narodov je sprejela na svoji dopol-
danski seji kompromisni predlog pododpora
glede zopetne izvolitve nestalnih članov
Sveta. Kljub nekaterim pomislekom sta gla-
sovala zastopnika Argentine in Poljske za
predlog, španski delegat pa ni glasoval, ker
da ni njegova vlada na stvari več intere-

sirana.
Ženeva, 1. septembra. s. Odbor za prou-
čevanje reforme Sveta Društva narodov je
začel popoldne v tajni seji razpravljati o
španski zahtevi po stalnem sedežu v Svetu.
Predsednik Motta (Švica) je ob 1.30 popol-
dne naznanil, da je odbor soglasno sprejel
načrt o volitvi članov Sveta, ki ga je pred-
ložil pododbor, in da španski delegat ni gla-
soval za ta načrt. Edina sprememba načrta
je v vrstnem redu tako, da se zamenjata
člena 1. in 3.

San Sebastian, 1. septembra. s. Zunanji
minister Yanguas je izjavil glede na zaseda-
nje Društva narodov v Ženevi, da ostane
stališče Španije neizpremenjeno. Španska
vlada bo odločno vztrajala na svoji zahtevi
po stalnem sedežu v Svetu. Vsaka druga
formula rešitve te zadeve je zanjo brez in-
teresa.

Tanger, 1. septembra. s. Vest, da nočeta
Anglija in Francija razpravljati o prepusti-
vi tangerske cone Španiji, je izzvala med
tukajšnjimi Francozi veselje, med Španci pa
ogorčenje. Uprava Tangerja je storila po-
trebne korake, da prepreči spopad med obe-
ma taboroma.

Fašisti za odpravo parlamenta

**Prihodnji mesec naj se odpravi poslanska zbornica. — Vzrok
postopna odprava liberalne države. — Organizacija italijanskih
političnih strank.**

Rim, 1. septembra. d. Od zanesljivih strani
se doznava, da namerava vrhovni fašis-
tovski svet na svojem oktorskem zaseda-
nju predlagati odpravo poslanske zbor-
nice, češ, da so se časi izpremenili in da se
je treba prilagoditi izpremenjenemu poli-
tičnemu naziranju. Fašisti bi ta korak že
zdavnaj izvršili, ako bi se ne bili kritike
druge stranke, predvsem pa inozemstva.
Sedaj pa pravijo, da razvoj prilik v Ita-
liji ne dopušča več, da bi se ta tako zelo
važna stvar še nadalje zavlačevala. Ker se
liberalna država korak za korakom odpravi-
lja, je treba to pereče vprašanje vendar en-
krat rešiti.

Notranji minister Federzoni je prepovedal
vsako razpravljanje o odpravi poslanske
zbornice v javnosti, češ, da ima fašizem re-
šiti še več zelo težkih problemov. Med ta
vprašanja spada tudi stabilizacija italijanske
valute. S prepovedjo se hoče preprečiti,

da bi namera fašistovskega režima neugod-
no učinkovala v inozemstvu in da ne bi
mednarodna spekulacija izrabila vesti o
tem skrajno radikalnem koraku italijanske
vlade za baises na mednarodnih tržiščih.

Rim, 1. septembra. d. Po zborovanju vr-
hovnega fašistovskega sveta namerava pri-
rediti proti koncu oktobra poplarska stran-
ka svoj kongres, na katerem bo razpravl-
jala o svoji reorganizaciji, ker se je tre-
ba prilagoditi novim razmeram. Tudi fra-
mazoni, katerih lože so bile na temelju fa-
šistovske zakonodaje zaprte, se pripravljajo,
da spravijo svoje delovanje v sklad z
danimi razmerami. Framazonske lože se bo-
do nanovo ustanovile v smislu zakona o
zasebnih društvih. V enakem smislu namer-
ava postopati končno tudi kmetska stran-
ka, katere reorganizacija je le še vprašanje
časa.

Italijanske finančne reforme

**Zmanjšanje obtoka italijanskih bankovcev. — Reorganizacija
davčnega sistema.**

Rim, 1. septembra. d. Finančni minister
Volpi je predložil vladi svoj finančni načrt,
ki se med drugimi nanaša na sledeče ukre-
pe: Zakladni urad izroči z današnjim dnev
Banci d' Italia 90 milijonov dolarjev, to je
celo Morganovo posojilo od lanskega leta.
Banka bo na podlagi te izročitve razveljav-
ila svoj kredit v zlatem denarju v znesku
2500 milijonov lir, ki ga predstavlja obtok
bankovcev na račun države. Za znesek v
zlatu bo služil za povečanje njene rezerve.
Obtok novčanic na račun države, ki je zna-
šal dne 31. julija 6729 milijonov lir, se na
ta način zmanjša na 4229,5 milijonov, rezer-
ve banke pa se zvišajo za približno 455 mi-
lijonov in dosežejo s tem 2400 milijonov
zlatih lir. V proračun finančnega ministr-
stva bo vstavljen letni znesek najmanj 500
milijonov lir, da se obtok novčanic na račun
države, začenši s tekočim proračunskim le-
tom, do popolne poravnave še višjega dol-
ga postopno zmanjša. Bankovci po 5, 10 in
25 lir se vzmajejo iz prometa in se prihodnji
mesec zamenjajo s srebrnimi novci po 5 in
10 lir. Po nadaljnjem načrtu finančnega mi-

nistra ima Banca d' Italia nadzorovati po-
slovanje zavodov ali tverdi, ki se bavijo s
kreditnimi operacijami.

Ministrski svet je sklenil nadaljevalje po-
litiko deflacije metodno, toda odločno, da
se doseže postopoma revalorizacija lire. V
to svrhu je vlada odobrila njegov načrt. Mi-
nistrski svet je nadalje sklenil, da ukine go-
tovo davke na poslovni promet in znižja ne-
katere neposredne davke. S tem naj se na-
daljuje politika, ki naj doseže ponovstavlje-
nje davkov, zlasti pa, da se po možnosti od-
pravijo davki, ki so bili uvedeni med voj-
no in pozneje in ki splošnemu gospodarstvu
Italije bolj škodujejo kakor koristijo.

Rim, 1. septembra. s. Ukrepi vlade na
finančnem polju so napravili precejšen vtis
na inozemstvo in se že pozna vpliv na tečaj
italijanske valute. Tako so danes padli na
milanski borzi vsi tečaji za inozemsko va-
luto. Deviza Pariz je padla na pr. od 88,50
na 86,80, deviza London pa od 149,50 na
140,50. Proti sklepu borze in po njej so ino-
zemski tečaji še bolj nazadovati.

Iz odbora za izenačenje davkov

Beograd, 1. septembra. p. Danes popol-
dne je nadaljeval svoje delo odbor za iz-
enačenje davkov. Pri debati o čl. 83, ki
določa davčno osnovo za pridobitniški da-
vek podjetij, ki javno polagajo račune, je
povelj Juraj Demetrović (SDS) zahteval po-
polno opustitev načela rentabilitete, mesto
katerega naj se uvede stalni ključ po ži-
stem dobičku. Dokazoval je, da je ta si-
stem vpeljan že povsod, samo ne v na-
sledstvenih državah v Nemčiji, kjer je bil
sistem po rentabiliteti najprej uveden, so
ta sistem lansko leto ukinili ter so uvedli
20 odstotni davek po stalnem ključu. V An-
gliji znaša stalni ključ 5, v Franciji 6 %
v Ameriki 12 in pol %, pri nas pa bo ve-
ljal davek po rentabilitetnem sistemu s
30 %, ne računajoč državne pribitke za in-
valide in vojaške komore in brez samo-
upravnih dajatev. S tem je ogrožena ek-
stencna gospodarskih družb ter se poslabša
današnja gospodarska kriza posebno v pre-
čanskih krajih, kjer so prilike radi izpre-
membe valute popolnoma drugačne, kakor
v Srbiji. Demetrović je z nekaterimi prime-

ri dokazoval, kako se v prečanskih krajih
plačuje več, v mnogih primerih še enkrat
toliko, kakor v Srbiji. Večina odbora je
vse Demetrovičeve zahteve odklonila ter je
bil člen sprejet brez izpremembe. Sprejeta
sta tudi člena 84 in 85, ki govorijo o tem, ka-
teri stroški se ne morejo odbiti od davčne
osnove. O tem se je razvila dolga razpra-
va. Opozicija je zahtevala, da se od davč-
ne osnove odbije neposredni davek in ne-
katere državne doklade, nadalje davek, ki
ga družba plača za svoje nameščenje ter
tudi izguba prošlega leta. Vsi ti predlogi so
bili odklonjeni ter je bil člen sprejet z ne-
ko neznatno stilistično spremembo.

Afera Vapa pred anketnim odborom

Beograd, 1. septembra. r. Danes dopol-
dne je anketni odbor zaslišal bivšega mini-
stra financ g. dr. Stojadinovića o interpe-
laciji dr. Sečerova glede škode, katero je
utrpal državni v zvezi z Vapino papirnico.
Dr. Stojadinović je branil svoje ukrepe in
participiranje države v tem podjetju ter
napadal ministra financ g. Perića, ker je
sistiral izplačilo 20 milijonov dinarjev go-
spodu Vapi. Zasliševanje se jutri nadaljuje.

Načrt o reorganizaciji ministrstev

Beograd, 1. septembra.

Finančni minister dr. Perić je, kakor smo že poročali, izdelal uredbo o reorganizaciji centralne uprave, po kateri ostanejo državni podtajniki samo v ministrstvih za notranje zadeve, prosveto, agrarno reformo, za šume in rudnike ter finance.

V ministrstvu pravde ostaneta dva oddelka, administrativni in za kazenske zadeve, poleg odseka za računovodstvo, ki je podrejeno tudi finančnemu ministrstvu. To ministrstvo bo imelo naslednje osebe: 2 načelnika, 4 sodne inšpektorje, 11 inšpektorjev, 9 tajnikov, 1 vodjo zemljišnega urada, 1 arhivarja, 14 pisarjev, 20 zvančnikov in 18 služiteljev.

V notranjem ministrstvu ostanejo 4 oddelki: administrativni, samoupravni, oddelek za javno varnost, oddelek za Hrvatsko, Slovenijo in Dalmacijo ter oddelek za Bosno, Banat in Bačko. Oseba bo: 1 pomočnik, 4 načelniki, 15 inšpektorjev, 6 šefov odsekov, 20 tajnikov, 20 pisarjev, 20 pripravnikov, 20 zvančnikov, 1 šofer in 25 služiteljev.

V ministrstvu prosvete bodo oddelki: splošni, naučni ter narodne prosvete s potrebnimi odseki. Oseba bo: 1 pomočnik, 2 načelnika, 6 inšpektorjev, 10 referentov, 5 tajnikov, 15 pisarjev, 22 zvančnikov in 36 služiteljev.

V ministrstvu trgovine bodo oddelki: administrativni, trgovinski, industrijski in obrtniški. Oseba bo: 3 načelniki, 9 inšpektorjev, 9 tajnikov, 9 pisarjev, 15 zvančnikov in 15 služiteljev.

V ministrstvu pošte bodo oddelki: splošni, poštni, brzojavno-telefonski. Oseba bo: 1 generalni inšpektor, 3 načelniki, 4 inšpektorji, 9 šefov, 20 kontrolorjev, 5 inženjerjev, 30 tajnikov, 42 pripravnikov, 20 zvančnikov in 20 služiteljev.

V ministrstvu za kmetijstvo in vode bodo oddelki: administrativni, za kmetijstvo, za živinorejo in veterinarstvo ter za agrarno politiko. V direkciji vod bodo samo dva oddelka. Oseba bo: 4 načelniki, 5 šefov, 14 inšpektorjev, 15 tajnikov, 15 veterinarjev, v direkciji vod pa: 1 direktor, 2 načelnika, 4 inšpektorji, 15 inženjerjev.

V ministrstvu za javna dela bodo oddelki: splošni, inženjerski, arhitektonski ter ekonomski. Oseba bo: 4 načelniki, 6 šefov, 8 inšpektorjev, 33 inženjerjev, 2 tajnika, 22 zvančnikov, 30 služiteljev.

V ministrstvu narodnega zdravja bodo oddelki: administrativni in sanitetni. Oseba bo: 2 načelnika, 2 inšpektorja, 3 referenti, 3 tajniki, 10 zvančnikov in 6 služiteljev.

V ministrstvu ver bosta dva oddelka: splošni in verski. Oseba: 2 načelnika, 2 inšpektorja, 1 šef, 5 referentov, 6 tajnikov, 12 nižjih uradnikov, 15 zvančnikov, 8 služiteljev.

V ministrstvu za agrarno reformo bosta oddelka: splošni in agrarni. Oseba: 2 načelnika, 10 inšpektorjev, 5 referentov, 8 zvančnikov in 9 služiteljev.

V ministrstvu za šume in rudnike bosta dva oddelka: rudarska in šumarska direkcija. Oseba: 2 direktorja, 2 načelnika, 4 šefi, 2 inšpektorja, 4 tajniki, 6 zvančnikov in 6 služiteljev.

V finančnem ministrstvu bodo naslednji oddelki: kabinet direkcije računovodstva, davčni, carinski, za dolgove, finančna prokuratura in katastrski. Oseba: pomočnik, v vsakem oddelku po 1 inšpektor in 1 načelnik, vseh skupaj 20 inšpektorjev, 30 tajnikov, nižnjega osebja pa okoli 2000.

V zunanjem ministrstvu bodo oddelki: administrativni, politični in tiskovni. Oseba: pomočnik, 3 direktorji, 35 tajnikov, 13 novinarjev, 40 pisarjev in 24 služiteljev.

V ministrstvu za socialno politiko bosta splošni oddelek ter oddelek za delavce. Oseba: 2 načelnika, 4 šefi, 12 inšpektorjev, 12 pisarjev in 24 služiteljev.

Odložitev ratifikacije jugoslovensko-grškega pakta

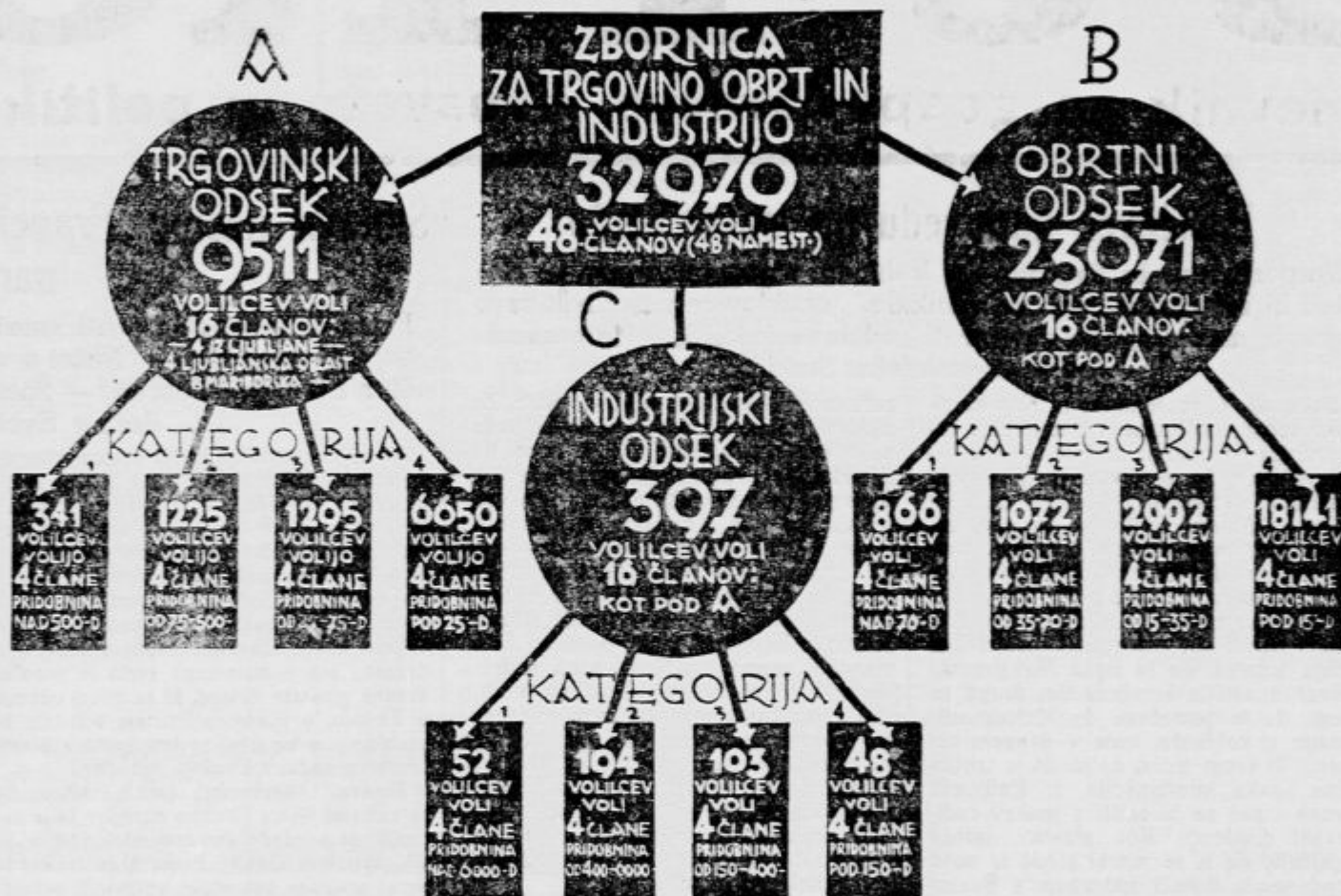
Beograd, 1. septembra. r. Vprašanje jugoslovensko-grških konvencij je izzvalo po Panglossovem padcu množične komentiranje v grških listih. Ker je Kondilis odredil, da se konvencije predložijo novi skupščini, ki bo sklicana v novembu, se govori v grških krogih o gotovih izjemnih raznih določbah teh konvencij. Predvsem se diskutirajo dve določbi, in sicer o kabotski jugoslovenskih ladjah v grških lukah ter o pravi tranzitu preko jugoslovenske cone za blago, namenjeno v druge države in ne samo v Jugoslavijo.

Dopisniku beograjske «Politike» je izjavil o konvencijah novi zunanji minister Argiropoulos naslednje:

«Naša vlada bo trajala kratek čas in ne bo imela prilike niti za ratifikacijo, niti za predložitev jugoslovensko-grških konvencij parlamentu. Po volitvah bo to naloga nove vlade, ki bo izšla iz novega parlamenta. Naši odnosi z Jugoslavijo so tako zelo resni, da bi se sliki akti ne mogli ratificirati z običajnim vladnim ukazom. V ostalem bi nam po naši revoluciji ustavni položaj tega niti ne mogel dovoliti. Vprašanje konvencij ostane torej odloženo še za dva meseca. Danes ni nobene grške stranke, ki bi bila proti najbolj prijateljskim odnosom z Jugoslavijo.»

Po vsej Sloveniji gre glas, le „Domovina“ je za nas!

Volitve in volilci v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo

Gornja slika pregledno pojasnjuje, kako se sestavlja po novem volilnem redu Zbornica za trgovino, obrt in industrijo. Njen plenum šteje 48 članov. Vseh volilcev v obrtno zbornico je 32.979. Ti imajo pravico voliti 48 članov in 48 namestnikov.

Zbornica se deli na tri odseke A) trgovinski, B) obrtni in C) industrijski. Vsak odsek se pa deli po visokosti letne pridobitve, ki jo plačujejo zbornični volilci, v štiri volilne kategorije. Vsak odsek (trgovski, obrtni in industrijski) je zastopan po 16 članov, od katerih morajo po 4 biti iz Ljubljane, po štirje iz ostale ljubljanske oblasti in po 8 iz mariborske oblasti.

V sedanjem volilnem imeniku trgovinskega odseka je skupaj 9511 volilcev, od katerih volijo: v 1. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve čez 500 Din) 341 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 3. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve od 75 do 500 dinarjev (1225 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 3. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve 25 do 75 Din) 1205 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 4. kategoriji (volilci, ki plačajo pridobitve manj kot 25 Din) 6650 volilcev tudi samo 4 člane in 4 namestnike.

V volilnem imeniku obrtnega odseka je skupno 23.071 volilcev, od katerih volijo: v 1. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve nad 70 Din) 866 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 2.

Klerikalno demagoštvo radi Prekmurja

V zagrebških listih je neki radičevski novinar objavil par konfuznih člankov, v katerih je proglasil Prekmurje za hrvatsko in zahteval, naj se za to slovensko pokrajino osnuje posebna oblast s sedežem v Varaždinu. Naš list je njegova neresna izjavanja pomnožno zavrnili, kakor so zaslužila, ter ugotovili, da bi Slovenci lahko z veliko večjo pravico zahtevali zase hrvatsko Zagorje, ker so sploh vse kajkavske kraje na Hrvatskem z Zagrebom vred, kakor pa morejo Hrvati Prekmurje, ki ga doslej razen radičevcev pri volitvah sploh niso poznali.

Klerikalci so bili omejeni članki dobrodošli povod, da poskusijo v Prekmurju zopet ogreti svoj že jako hladni pisarček. Pričeli so se »razburjanje« in pod lažnimi naslovi prirejali svoje strankarske shode »proti odepitvi Prekmurja od Slovenije«. Imeli so smolo in mi smo po svoji dolžnosti ugotovili, da so brez potrebe vznemirili ljudstvo, obenem pa oškodovali slovensko stvar, ker so jo hoteli zlorabiti v svojo strankarsko agitacijo. Radi te povsem objektivne ugotovitve se je večeršnji »Slovenec« na povsem klerikalni način izbiljuval na naš list in na samostojne demokrate, katere proglasa za narodne sovražnike Slovencev, ki so doslej zastopali napram slovensstvu vedno sovražno stališče!

Med drugim piše klerikalno glasilo, da ponuja »Jutro« jugoslovensstvo v imeu narodnega edinstva kot univerzalno mazilo, ki bo nas Slovence obvarovalo vseh nadlog, kakor so nam nekda stari dumajski hofrati, ki so veljali kot slavenfundisti, po »Fremdenblattu« priporočali avstrijsko kot edino rešilo sredstvo proti vsem nevarnostim. Predvsem povdarjamo, da so spadalci med te dumajške hofrate »Slovenčev« ljudje. »Slovenec« je pod Avstrijo v imeu klerikalne stranke proglasal, da je »hrvatsko-slovensko stališče« edino združljivo z avstrijskim stališčem, da hočemo imeti Slovenci edinole mogočn Avstrijo in habsburško žezlo. Tiste, ki so bili proti avstrijsstvu, je »Slovenec« demunciral avstrijskim oblastem in jih pozival, naj jim posvečajo več pozornosti. Svoj protinacionalni rabelski namen so klerikalci tudi dosegli, protiaustrijske orjantirani ljudje so bili na njihovo pobudo prezanjeni od tebe do tebe, danes pa jih puje stari avstrijski demuncijant z narodni sovražniki.

Kar pa se tiče »Slovenčev« smešne trditve o nevarnosti zagrebške kampanje, ki hoče priključiti Prekmurje k Hrvatski, ugo-

torizirani volilci, ki plačajo na leto pridobitve od 35 do 70 Din) 1072 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 3. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve od 15 do 35 Din) 2992 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 4. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve do 15 Din) pa 18.141 volilcev tudi le 4 člane in 4 namestnike.

V volilnem imeniku industrijskega odseka je v primeri s trgovinskim in obrtnim odsekom jako malo volilcev, ki pa imajo pravico voliti prav toliko članov (16) in namestnikov, kakor ostala dva odseka. Industrijski odsek ima vsega skupaj samo 397 volilcev, od katerih volijo: v 1. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve nad 6000 Din) 52 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 2. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve od 400 do 6000 Din) 194 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 3. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve od 150 do 400 Din) 193 volilcev 4 člane in 4 namestnike, v 4. kategoriji (volilci, ki plačajo na leto pridobitve pod 150 Din) pa 48 volilcev 4 člane in 4 namestnike.

Kandidati se ne volijo po poedinih glavarstvih. Tudi Ljubljana ne voli zase, niti štajerska ali kranjska oblast, ker so volilci posameznih kategorij iz vseh krajev Slovenije ena celota. Cela Slovenija je en volilni okraj, ki ima eno samo volišče v Ljubljani, kjer se lahko osebno glasuje ali pa voli po pošti.

tavljamo, da podpirajo to kampanjo zlasti tisti, ki zahtevajo revizijo sedanje ustave in ki so predvsem — klerikalci. Dokler se sedanja ustava ne bo izpremenila, bo Prekmurje vedno pod slovensko upravo, če pa bo prišlo do revizije, bo pri pogajanjih za kompenzacije nastala nevarnost, da se bodo Hrvati pogajali na račun Slovenije.

Najboljše jamstvo, da ostane Prekmurje v mariborski oblasti, je torej ustava, proti kateri se klerikalci borijo. Zato je tem večje demagoštvo, ako napada klerikalno časopisje samostojne demokrate, ki branijo to ustavo in ž njo vred dejansko tudi Prekmurje. Tu tudi ne bo nič pomagala klerikalni gonji laž, da »Jutro« v tej zadevi ni dalo od sebe glasu, da je ravno nasprotno res, da se v taboru SDS niti s pristom ni zganilo v obrambo slovenskih interesov, ki jih ogroža g. Joe Mastoš in da je SDS zapletena v kupčijo za Slovensko Krajino, ki bi jo radi v interesu partije radičevci priključili Hrvatski! Škodljivci slovenskih interesov in slovenskega Prekmurja so klerikalci, ki se družijo z radičevci, ki so istakto za revizijo ustave, s čemer klerikalci v resnici spravljajo na dnevni red vprašanje Prekmurja. Prav tako so tudi zato škodljivci slovenskih interesov, ker sami ustvarjajo neko »prekmurjsko vprašanje«, ko nbeoden resen Slovec v državi ne pripisuje madžarsko-radičevski intrigi resnejšega pomena.

Zato so narodni sovražniki klerikalci, ki narodna vprašanja zlorabljajo za svojo strankarsko politično gonjo. Tudi ob tej priliki so pokazali klerikalci, da so jim narodna čustva samo na jeziku in da niso nič drugega, kakor lažnjivi demagogi.

Reparacijska plači a Nemčije

Berlin, 1. septembra. k. Generalni agent za reparacijska plačila sporoča, da je Nemčija plačala ves znesek, ki ga predvideva Dawesov načrt za drugo leto, t. j. 1220 milijonov zlatih mark. Iz tega je razvidno, da Nemčija točno izvršuje svoje obveznosti, ki ji jih nalaga ta mirovna pogodba in Dawesov načrt. Doslej je bilo na račun drugega leta plačanih vseh skupaj 1.211.905.000 zlatih mark. Znesek 8 milijonov zlatih mark, ki manjka do popolne vloze 1220 milijonov, se poravnava iz dohodkov v avgustu in zapade šele 1. septembra 1926. Od 1. septembra 1925 do 31. avgusta 1926 je plačala Nemčija na račun vojne odškodnine po Dawesovem načrtu 1.269.212.000 zlatih mark.

Vsak volilec voli samo v oni kategoriji (vseh kategorij je — kakor iz gornje slike razvidno — 16), v kateri je vpisan kot volilec. Vsak volilec voli samo 4 člane in 4 namestnike zbornice in samo za one kandidate, ki so postavljeni za isto kategorijo. Iz gornje slike je videti, da glasovi vseh volilcev niso enakopravni; kajti v 4. industrijski kategoriji je 48 volilcev, ki volijo 4 člane, dočim ima n. pr. v 4. trgovski kategoriji volilno pravico za 4 člane 6650 volilcev, v 4. obrtni kategoriji pa isto pravico 18.141 volilcev. Volitve v zbornico ne sponjo torej na principu enake volilne pravice. Industrijski odsek n. pr., ki šteje vsega skupaj 397 volilcev, voli 16 članov in 16 namestnikov, dočim voli n. pr. v 1. kategoriji trgovskega odseka 341 volilcev samo 4 člane in 4 namestnike.

Pri teh volitvah tudi ni nobenega proporca, nobenega preračunavanja s količniki, tudi ni potrebno, da dobe v poedinih kategorijah kandidatske liste absolutno večino vseh oddanih glasov, ker zadostuje v posameznih kategorijah relativna večina oddanih glasov.

Volilci poedinih kategorij so razdeljeni po vsej Sloveniji, vendar večinoma tako, da so maloštevilni volilci gornjih obrtniških in trgovskih kategorij po mestih, trgih in industrijskih krajih, dočim so volilci četrte trgovske in obrtniške kategorije raztreseni povsod, zlasti pa po vaseh.

Politične beležke

Lažnjivost »Slovenčevih« poročil

»Slovenec« je v torek poročal, da je nedeljski shod agitatorjev za konzumarsko listo v Ljutomeru pokazal »kako naši trgovci in obrtniki odločno obsojajo zlorabo svojih stanovskih organizacij«. Shod v Ljutomeru, da se je vršil »ob veliki udeležbi zborovalcev«, a da ga je otvoril »načelnik ljubomerske obrtniške zadruge g. Reicha«. Sedaj nam javljajo iz Ljutomera, da se je Jelačinovega in Ogrinovega shoda udeležilo točno 22 volilcev in 10 nevolilcev, med njimi tudi domači kaplan. Za prevarantstvo »Slovenčevih« poročil pa je značilno zlasti to, da g. Reich, o katerem piše »Slovenec«, da je »načelnik ljubomerske obrtniške zadruge« sploh obrtnik ni in da je le mali kmetijski posestnik. Konzumariji si božejo očitvidno pomagati samo še z lažnjivimi poročili v »Slovencu«, ki jim pa tudi ne bodo veliko zalegla, ker je lažnjivost teh že preveč in povsod znana.

Šaljivi »Slovenec«

»Slovenec« piše o Jelačinu in Ogrinu ter o ostalih klerikalnih kandidatih za trgovsko zbornico, kakor da bi se iz vseh norčeval in kakor, da bi bili volilci, na katere klerikalna stranka reflektira, največji duševni reveži. Na ugotovitev, da veletrgovec Jelačin kandidira v kategoriji malih trgovcev, branjevec in sejmarij veletrgovca g. Jelačina za voditelja, mali obrtniki pa industrijalca g. Ogrina? Najlepše pa je, kako »Slovenec« omalovažuje vse te male ljudi, ko piše o njih, da morata biti imeni Ogrin in Jelačin na listah nižjih kategorij zato, ker se ne delijo med volilci najlažje dopove, kako naj volijo, če jim ni treba reči drugega kakor: Volimo Ogrina, volimo Jelačina! To se čuje tako, kakor da bi bili imeni veletrgovca Jelačina in industrija-

Ogrina program za male trgovce in obrtnike! Na drugi strani nam pa je »Slovenec« povedal, da računajo klerikalci samo na manj zavedne trgovce in obrtnike, ki sploh ne vedo, kaj se v naši javnosti godi, oziroma, da pripisuje malim trgovcem in obrtnikom pomanjkanje vsake razbistrlosti in pameti. »Slovenec« je res zabaven v svoji prebrisaniosti, četudi ne prostovoljno.

Ne kliči vraga!

K volitvam v trgovsko zbornico piše »Kmetijski list«: »Nič se ne bojte »Jutrovec« vpitja, da so na Jelačinovi listi tudi klerikalci. Ker naj bodo zastrani nasi! Sedaj ne gre za klerikalce, ampak za »Jutrovec«. Ti morajo povsod ven! Tudi zadnji naš pristaš ni tako neumen, da bi žerjavcem hotel pomagati do nove politične moči, da bi nas še enkrat preganjali z »Jutrovec«! Zato bomo mi delali in glasovali za Jelačinovo listo, pa magari stoji na njej poleg klerikalcev zapisan še sam črni hudča Brava, g. minister Pucelj v boju proti žandarjem in v kompaniji s hudčami! Kaj je zapisal klerikalni »Slov. Gospodar«? Radičevci morajo iz Slovenije ven, ven! Sicer pa je pisava »Kmetijskega lista« zelo laskava za klerikalce, ker jih spravlja v hudčevno družbo! Končno pa opozarjamo g. ministra Pucelja, kaj je njegov najnovejši drug dr. Kukovec povedal na shodu v Ločah pri Poljčanah, o čemer poroča tudi »Kmetijski list« istočasno. Dejal je, da je največje zlo v slovenski politiki Koroščeva stranka. Kjer je največje zlo, tam je vsekakor mesto za vse črne hudče. Nekoč je »Kmetijski list« zapisal, da enaki tiči vkup lete... Sedaj smo si o tem popolnoma na jasnem.

Gospod Kocmur med obrtniki

»Slovenec« poroča, da prireja volilne shode za konzumarsko listo tudi bližnji ravatelj »Bolske blagajne« in »Osvrednjega zavoda za zavarovanje delavcev«. Nekoč nas je opozoril, da je bil svoj čas g. Kocmur strah in trepet za obrtnike in delavce, a da je vsakega obrtnika kar mrzlo spreletel, če je slišal njegovo ime. Sedaj g. Kocmurja pošilja SLS med obrtnike, da govori na volilnih shodih za konzumarsko kandidatsko listo. SLS, g. Jelačin in g. Ogrin so s tem znova pokazali, kako respektirajo slovenske obrtnike.

Ganljivo priznanje Radičevega neuspeha

V najnovejšem »Domu« je dražestno čitati, kako St. Radič sam priznava propadanje radičevštine v hrvatskem Zagorju in svoje nedeljske neuspehe. Pravi namreč: »Pred tremi meseci je predsednik (Radič) opazil, da je zapadni del hrvatskega Zagorja sicer v ogromni večini za seljaško stranko, kadar je treba zanj glasovati, da pa nekatere organizacije slabo delujejo in da je domača gospoda postala še preveč drzen v svojem ruševalnem početju proti seljski slogi in proti narodnemu sporazumu. Zato je predsednik najavil, da bo čez tri mesece sam priredil nekatere skupščine, da se prepriča, v koliko so gospodski tovarji pritisnjeni k molku, ter v koliko je seljaška stranka postala močnejša v svoji organizaciji in politični zrelosti. Medtem so baš v teh treh mesecih bili zagorski kraji prizadeti s hudimi elementarnimi nevarnostmi. Razen tega je ljudstvo iz »Doma« domalo, da utegne predsednik morda oditi v Zenevo in bo moral namesto njega kdo drugi priti na napovedane skupščine. Nesigurnost, ali bo predsednik prišel ali ne, in poleg tega dejstvo, da so batinaši, popovci in federalisti napeli vse svoje sile, da bi kičev slučaj izrabijo proti seljski stranki in proti sporazumu, — vse to je bilo krivo, da skupščine niso bile take, kakršne bi lahko bile...« Krive so torej elementarne nevarnosti in še marsikaj, da Radičeve nedeljske skupščine v hrvatskem Zagorju niso uspeli. Javni izgovoril Sicer pa je glavno, da »Dom« priznava Radičeve neuspehe in propadanje HSS, kar je v Radičevem organu vendarle najnovejša novost.

Dognano je na podlagi znanstvenih izjav in nešteti praktičnih poizkusov, da zavzema hiqljienični, tj. preprečujoči, desinficirajoči in zdravilni učinek zobne vode Odol vedno večji in globlji obseg ne samo na zobe, usla bezgavke, grlo itd, ampak indirektno tudi na celoten organizem

Naši kraji in ljudje

Na rateških tleh

Državna cesta vodi zlošno naprej in nikjer ni klanca. Človeku se zdi, da je prišel na višino in ne najde tod nikjer več človeškega domovanja. Cesta ni več tako lepa in gladka, kakor je bila še do ovinka, onkraj katerega se skriva vasica Podkoren. Tod se več ne podijo objestni avtomobili in tudi prahu ni več na zeleni, čudovito sočni travi kraj ceste. Povsod se vidi, da si že onkraj šumnega prometa in da je zavila glavna cesta že sredi Podkorena na klanec, preko katerega se vzpenja romantični, zgodovinskih epizod polni korenski prelaz, ki te povede preko nizkih Karavank in mimo rokovijskih Poljan in zagonetnega Strmca v zeleni Korotan. Globoka tišina leži nad zagorsko dolinico. Le poletni vetrni pošumeva komaj slišno med grmovjem kraj ceste. Le enkrat se pokažejo na kameniti goličavi štirih kozo; majhna, v živo pisano krilce in rjavo šlabankico oblečena pastirica steče mimo in že izgine v goščavi. Izza ovinka še gleda nizki, vitki stolp cerkvice sv. Andreja, kjer imajo v strah vsem velikim in malim grešnikom in grešnicam naslikanega pravega, strašnega vraka, ki nas vse vernike čuva sam sv. Andrej pred njim!

Na levi se ziblje nalahko in v komaj slišnim šepetu visoko bičje. Tu in tam se zasveti med bičjem nekaj srebrnega in prikriti pljuska in grgra pritajeno. Naenkrat zaplaha na vso moč — in iz bičja se dvigne tropa divjih rac, pa odleti nizko, nizko nad zemljo v nasprotno stran in se skrije za bičjem. Tu je Korensko jezero; tu je izvir Save, naše reke, ki veže najkrajnje naše planinsko selo s srcem Jugoslavije in ne zatone prej, dokler ne vidi belega grada, ki je iz njega zasnila svoboda in segla prav do njenega izvira. Jezerce se je skrčilo tekom časa popolnoma in je pomočvirilo. Le tu in tam preži še sredi bičja globok in širok tolmun, ki ga imenujejo ljudje zelenec in so ga okrasili s sto in sto bajkami in povesti. Zaklet čar leži nad vso to okolico in skoro tesno ti je pri srcu, zlasti ob tihih, oblačnih večerih in v samotnih nočeh. Preko jezera švigajo modrikaste lučice, žive veše plešejo kraj ceste in se preganjajo med zdihujočim bičjem. Voda grgra zamolklo in iz zelenec se dvigujejo bele glave utopljenec in te gledajo z gorečimi očmi. Ob bregu se pa plazi divja čarovnica Anja Panja, preklinja, da se utrinjajo zvezde, in išče čarovniško palico, ki ji jo je ukradel hudoben človek in jo vrgel sredi jezera. Strah uganja tod svojo peklenko moč — ti, pošteni kristjan, se pa križaj in moli, moli pet gorkih očenašev, če hočeš živ in zdrav priti v Rateče!

Cesta zavije skozi gozdič in že te pozdravi prva vaska hiša. In greš dalje; ob cesti se goste hiše vedno bolj in že prideš do cerkve, stoječe na gričku in tako prijazne in srčkane, da se ji moraš odkriti, pa če si v srcu v svojo pogubo še tak brezverec. In pravkar se oglase v visokih linah zvonovi, da pritrkavajo vaščanom delapust; pojo, pojo, kakor znajo peti le zagorski zvonovi, in v srcu ti je hudo in sladko obenem. In veš, da se je v zvonovih zjokala prva ljubezen, ki je pokopana že davno, davno v tvojem srcu in se zgane le še takrat, če sliši zagorske zvonove in pesem o mrtvi zagorski devi. Ovinek med hišami — in že si sredi vasi, na trgu si med slikovitimi, pristno planinskimi hišami, ki so znale kljub kulturi ohraniti svojo poezijo, svojo domaćo vero, svete penate in zanimive povesti.

Stojiš na trgu in opazuješ življenje pred nizkimi vaškimi hišami. Tam gre starica, v pisano obleko je oblečena in na glavi nosi rdečkasto ruto; težko je že v letih, a je še vedno prožna in na obrazu ji ni niti sledu tiste jokavosti in resignacije, ki jo drugod vidiš povsod na starih obrazih in je tako zopna in človeka nevedna. Tam stopa starček; sneg mu pokriva markantno, izrazito glavo; čedro drži v ustah in stopa trdno in močno in starost mu ni niti najmanj upognila hrbta. Mimo brze tri dekleta, oblečena v pisano obleko in spodrecana, da se jim vidijo jedrovite, krasno oblikovane meči; nalahko se

zibljejo v lepo zaokroženih bokih; obrazi so jim rdeči kakor purpela in očmodre kakor nebo nad Jalovcem. ... Krasna rasa, slikoviti, povsem originalni tipi, ki bi bili lahko najzibirčnejšemu slikarju dobrodošli modeli.

Rateče so zadnja kranjska vas in posegajo s svojimi hišami še čez mejo v Italijo. Hiše so po večini še stare — še iz tistih časov, ko se ni gledalo na polirjev načrt, ampak samo na udobnost, praktičnost in predvsem na tradicijo. Zato pa so zidane skoro vse v istem stilu, ki je neka posebnost za naše planinske kraje. Na kamenitem, zidanem podstavku stoji lesena, rjavo preplešana zgradba z ozkim mostovžem, čegar stranice so nagosto preluknjane z ozkimi, srcu podobnimi izdobljami. Vrh mostovža je pa lonček pri lončku z lepimi, skrbno gojenimi cveticami; nageljni se vijajo ob stranicah navzdol prav do zida, vijejo se pa tudi z linic, za katerimi spava domača hčerka in skrbi od pomladi do pomladi za svoje rože. Kamrice v tistih lesenih zgradbah so nekaj posebnega, poetičnega in romantičnega. V živo pisani, s čudovitimi slikami poslikanimi skrinjmi leži dišeče perilo, napravljen iz domačega platna; tam ob steni visoka, mehko pogrnjena postelja, kraj postelje širok, izrezljan stol, v kotu sličica mamke božje — drugega nič. Po izbici je razlit čudovit vonj — ne veš, ali po nagelnih ali rožmarinu ali pa po deviških sanjah in deviškem telesu, ki zori tam pod dišečo odejo.

Ratečani so inteligentni, za vsak napredek skrajno dovzetni. Pred vojno so se dokopali do precejšnjega blagostanja in so v vseh ozirih nadkrilili sosedne Borovce. Njihova podjetnost in nacionalnost sta bili znani daleč naokrog in so bili vzor vsej Sloveniji. Njihova vas je bila lepo urejena in jako obiskovano letovišče. A nesrečna razmejitev jih je skoro popolnoma uničila. Do vrat so se jim prignjezdili Lahi in jim ugrabili najlepše, kar so imeli — Mangart in sinji Klanški jezeri, najlep-

še, kar je imela Slovenija. Ugrabili so jim tudi kolodvor in širna posestva. A država je popolnoma pozabila nanje — spomni se jih le še, kadar je treba iztirjati davke ali pa napovedati rubežen. V zameno za ugrabljeni, moderno zidani kolodvor jim je postavila v puščavi ob železniški progi monstruozno kolibo, povsem podobno kolibicam, ki na drugih postajah nosijo na desni napis »Za gospode«, a na levi »Za gospe«. Nima jo ne pošte, ne brzojava, ne telefon; imajo samo nebroj financiarjev in orožnikov, da po njih poznajo, h kateri državi pravzaprav pripadajo. Od vse obilnosti in od vsega bogastva jim je ostala edino le še Planica, ki so zaradi nje Ratečani še lahko ponosni in se lahko smatrajo zaradi nje za bogatejše nego so oni daleč v ravnini.

No, Ratečani so žilavi, vztrajni in polni idealizma, ki jim ne pusti, da bi klonili ponosne glave zaradi nehaveznosti lastne domovine. Kakor so pod Avstrijo dvignili svojo prekrasno vas do neverjetnega viška, tako jo bodo dvignili tudi v lastni državi, dasi jih gleda zdaj z očmi tuje mačhe. In že delajo potihoma, vztrajno, s silno energijo, brez vodene samohvale in reklame. In čez noč se že dvigne njihova zgradba in svet se bo čudil in strmel in ne bo hotel verjeti.

Pred takimi močmi in ženami, posebno pred takimi devotkami se pa jaz odkrivam resnično in globoko ...

Jos. Vandot.

Avto poln rezervistov padel pod most

Iz Krive Palanke proti Skoplju so drveli v torek trije tovorni avtomobili, polni rezervistov, ki so se po odsluženju vojaške dobe vračali domov. Ko so prišli do nekega kamenitega mostu, je zadnji avto zdrsnil in padel v globoko pod most. Trije rezervisti so bili tako težko ranjeni, da je le malo upanja, da bi okrevali, vsi ostali pa so bili lažje poškodovani. Ponesrečenec so prepeljali v bolnico v Skoplje.

Lovski blagor

V Jurkloštru pri Laskem je ustroil koncem preteklega meseca jurist Vlado Šmid v družbi z lovcom Zorkom 130 kg težkega divjega merjasa, baš ko se je kosmadec mastil v žitnem polju. Ker so se divje svilne zadnja leta močno razmnožile in povzročajo v tamkajšnji okolici prav občutno škodo, je bil pred kratkim po nalogu sre-

žkega poglavarstva prirejen nanje uradni lov, ki pa se je — kakor običajno slične prireditve — popolnoma izjalovil. Priporočali bi radi tega domačim lovcom, da se posamezno in na lastno pest resno lotijo zasledovanja divjih svinj ter s tem če že ne povsem odpravijo, pa vsaj omilijo to ljudsko nalogo.

Smrt jugoslovenskega novinarja v Ameriki

Iz Buenos Aires je došla vest, da je umrl v Argentini mlad, agilen in splošno priljubljen narodni delavec, nadarjeni novinar Nikola P. Vasiljevič. Njegova smrt pomeni težko izgubo za naše intelektualce v Ameriki, kjer je žrtvoval dolo med našimi naseljenci svoje mlade in krasne sile.

Nikola Vasiljevič je bil rodom iz ugledne beograjske družine ter se je preselil v Ameriko šele po svetovni vojni. Med vojno je bil na fronti in ko je bilo sklenjeno premirje, je živel nekaj časa v Franciji, potem pa se je odpeljal v Ameriko. Še prej se je poskušal v bančnem poslovanju, kjer je dosegel zlasti kot bančni uradnik nekega velikega denarnega zavoda v Carigradu velike uspehe. V Južno Ameriko je prišel šele pred tremi leti. Postal je najprej sekretar konzulata kraljevine SHS v Buenos Airesu, pozneje pa je to mesto opustil ter je ustanovil glasilo naših izseljencev z imenom »Sloga«.

Smrt Nikole Vasiljeviča je prišla čisto nepričakovano; pokojnik je bil zelo priljubljen, posebno radi svojega jugoslovenskega mišljenja. Na zadnji poti se je opustil od njegovih zemskih ostankov generalni konzul naše države v Buenos Airesu gosp. Grisogono in ravnatelj »Sloga« P. Milosavljevič. Številna jugoslovenska kolonija je pokrila njegovo kredo v venci in mnogi so ga spremljali do groba.

Triumfalen uspeh prvega Fanomet-večelma:

„Umirajoči narod“

Pretrjesljiva tragedija umirajočega naroda po slovitem romanu Zane Greya, ki nam obenem prikazuje krasno, do solz ganljivo ljubavno dramo Indjanca in bele devo ke. Vkljub krasnemu vremenu večerajšnje predstave razprodane!!! Vsi do ogromne dolžine filma 10 dejanj, naenkrat predstave po 2 uri in sicer dnevno ob: 4., 7. in 9. uri. „KINO LJUBLJANSKI DVOR“ — Telefon 730. Najmodernejša kino-gledališča Jugoslavije

Milijonske povere v subotički železniški direkciji

Že več let so se godile pri direkciji državnih železnic v Subotici, kakor smo že poročali, čudne reči, o katerih so ljudje čedalje bolj skrivnostno šepetali in ugaibali, ne da bi si mogli obenem pojasniti, za kaj pravzaprav gre. Vselej, kadar je bil premeščen kakšen uradnik, so prihajale k ministru v Beogradu pritožbe, a ministrstvo jih ni moglo niti upoštevati, kaj šele rešiti. Ker jim je navadno primanjlo konkretnih delstev, s katerimi bi bile podpre, kakor je to potrebno za uvedbo preskave.

Letos, meseca januarja, je bil premeščen zopet neki uradnik iz Vojvodine. Ta uradnik pa ni poslal običajne pismene pritožbe v Beograd, marveč je kratkoma o telegrafu in sicer je v svoji brzojavki povedal, da je premeščen samo radi tega, ker nima denarja, s katerim bi podkupil svoje predstojnike, da bi ga pustili na dosedanjem mestu.

Ta brzojavka je vzbudila v ministru naravnost senzacijo in na brzo roko je bila sestavljena komisija ter poslana v Subotico, da poltve, kaj se godi pri subotički železniški direkciji. V komisiji sta bila Svetomir Pavlovič in Bohanovski.

Ta komisija pa ni šla naravnost v Subotico, ker se je bala, da bi zbudila njena navzočnost preveliko vznemirjenje pri direkciji. Da ne bi izgledala akcija tako očitno, sta fingirala oba nadzornika inspekciskotopotovanje, katerega sta nastopila v Beogradu ter ga prekinila v Pančevu. Vrgcu in še na nekaterih manjših vojvodinskih postajah. Tu sta spraševala uradnike, kakšne so razmere v področju subotičkega ravnateljstva. Slišala sta marsikaj zanimivega, posebno od uradnikov, ki so bili pred kratkim premeščeni. Ko sta si napravila jasno sliko o položaju, sta se odpravila v Subotico.

Največ pritožb železniških uradnikov je bilo naperjenih proti šefu personalnega oddelka subotičke direkcije, Evženu Gavanškemu. Težak obtežilni material pa je bil zbran tudi zoper šefa komercialnega oddelka Branka Mocića, o katerem so vsi trdili, da ima zelo važno besedo pri predstavljanju uradnikov.

Ko je prišla komisija v Veliki Bečkerek, ji je prišel na uho glas, da uživajo trgovci v področju subotičke direkcije železnice posebne ugodnosti, če so v priljubljenosti z uradništvom. Pavlovič in Bohanovski, ki sta hotela že zaključiti preskavo ter se peljati v Beograd, da izvesta ministru o nepravilnostih, sta prišla s tem na nov sled, ki je odkrila naravnost grandiozno organizacijo za malverzacije in plenitev države v subotički direkciji.

Nadzornik Bohanovski je še nadeje raziskoval zadevo s premeščanjem uradnikov. Pavlovič pa se je posvetil proučevanju podkupovanja, glede katerega so se pritožbe silno množile. Celotno Zagreba in Sarajeva so prišla sporočila, da se bavijo vodilni uradniki v subotičkem ravnateljstvu z rentabilnimi posli, ki ne prinašajo prav nič ugleda državi, pač pa ji celo materialno škodujejo.

Ko je Pavlovič prišel v Subotico, je natelet naprej na šefa glavne blagajne, Kisz. Že ta okoliščina je bila dokaj čudna. Še bolj sumljivo pa je postalo Kiszovo vedenje, ki je bilo zelo neravno in radi katerega je Pavlovič takoj odredil pretres v pisarni blagajnika.

Bil je na pravi poti. V blagajni se je našla ponudba sarajevske firme Sabetaž Z. Pappo, ki je nudila neko blago. Ponudba je bila podpisana s lastnoročno Kiszovo pisavo. Kmalu nato se je našel velik šop korespondence, ki je prčal o tajnih zvezah med Kiszom in dobavitelji subotičke železniške direkcije. Bilo je takoj jasno, da je Kisz postopal protizakonito in da je delal usluge za denar. Še več. Med listinami je ležala tudi pismena pogodba med Kiszom in ing. Milanom Durmanom, šefom železniške direkcije v Subotici. S to pogodba sta si Kisz in Durman zamislila, da bosta prevzela na račun firme vse dobave, katere bosta aranzirala po posebnem dobičkanem ključu.

Dogajalo se je na ta način, da je Kisz, ki je vedel za vse dobavitelje, in s katerimi se je že prej domenil, stavljal vselej nekoliko nižje ponudbe, kakor drugi zainteresirani ker je navada, da gleda država na vsak malenkostni znesek, so se oddajale licitacije res najnižjemu ponudniku, ki je bil včasih samo za nekaj par centov nižji od solidnih konkurentov. Ta najmanjši ponudnik pa je bil običajno Kisz, ki je vlagal oferte v imenu Weissove tvrdke v Subotici. Država je bila na ta način oškodovana za ogromne milijone. Pred kratkim je razpisala subotička direkcija nabavo svetilk za železničarje in dočim stanelo te svetilke v nadrobni prodaji po 8 Din kos, jih je ponudil in prodal Kisz državi po 15 Din kos. Razliko med običajno ceno in med vnovčenim zneskom sta delila Kisz, Durman in pa udeležena tvrdka.

Kisz pa je prejemal tudi visoke podkupnine. Imel je organizirano celo družbo za izkoriščanje uradnikov, katere je neumljeno izžemal. Če je kdo kaj rabil in potreboval ter je hotel stvar doseči, je moral plačati Kizu večjo vsoto denarja. Tako se je plodila korupcija kar na debelo. A ne samo z Durmanom, Kisz je bil v zvezi tudi z drugimi visokimi uradniki, pred-

vsem s šefom oddelka za nabavljanje blaga Brankom Mamulo. Mamula je prejel toliko pism, da je najel poseben poštni predal. Ko ga je nadzornik Pavlovič vprašal, čemu mu je potreben poštni predal, je Mamula obstal in ni znal odgovoriti. Mamula je vzdrževal denarne zveze z velikimi firmami, zlasti s lesnimi in industrijskimi podjetji, in iz zaplenjenih dokumentov je razvidno, da je bil celo tajen družabnik industrije »Bosna«. V imenu te firme je sam vlagal oferte, katere je sam reševal, kakor se mu je zdelo pač najbolj dobičkonosno.

Kako razpredena je morala biti ta lopovska organizacija, izhaja že iz tega, da je imel Mamula sicer samo 1500 Din mesečne plače, a je imel odprte račune pri mnogih bankah ter je neprestano kupoval hiše v Subotici, Sarajevu in Dubrovniku.

Največjo škodo pa je utrpela država z dobavo, za katero je plačala 6.700.000 Din. Šlo je za gradivo, katero je bilo železniškemu ravnateljstvu potrebno, za katerega je razpisala direk-cija ponudbo, ki je seveda prišla ter bila sprejeta. Država je plačala polno vsoto, blago pa ni bilo nikoli dostavljeno. Pač pa so napravili goljufiv zapisnik o pravilni liferaciji in ta protokol je podpisalo več višjih uradnikov. Mamula je zapisnik overil, Kisz pa je izplačal denar, katerega so si sleparji razdelili.

V zvezi s temi malverzacijami je državni pravdnik vložil obtožnico proti šefu centralne blagajne Kizu, proti šefu dobavljalnega oddeljenja Mamulu, proti centralnemu skladiščniku Peketu, ing. Durmanu ter načelniku ekonomata Almožanu. Pod ključem je nad tucat oseb.

Avijatični kapetan Nikola S. Miletić

popularni poveljni zagrebaške aerokadri le, ki se je pri Varaždinu pri poletu z gospo Oktavijo Mirković smrtno ponesrečil. Na sliki vilično pokojnega kapetana Miletića in njegovo zaročenko gđ. Alaupovičevu (oba označena s križem) v družbi prijateljev in oficirjev pred usodnim poletom.

Luciano Albertini

dizno smeli akrobat sveta pride v kino ...

Obupen čin Slovenke v Zagrebu

V ponedeljek popoldne je najela mlada Slovenka v prenočišču Kaptolj v Vlaški ulici v Zagrebu sobo. Že ob 7. zvečer se je vlegla k počitku in se zaprla. Nihče ni slutil najmanj, da nosi v svojem srcu obup in da si namerava vzeti življenje. Ko se v torek popoldne dolgo ni pokazala, je sluga Anton Dolinšek odprl njeno sobo in jo našel v postelji skoro nezavestno. Bila je silno blekla in je imela široko odprte oči. Dolinšek jo je stresel, toda ona ni dala nobenega odgovora, temveč je samo z bolestnim glasom klicala svojo mater. Na umivalniku je našel sluga steklenico z li-zolom, nakar mu je postala situacija takoj jasna. Obvestil je o dogodku rešilno postalo in policijo, nakar so nesrečnico prepeljali v zakladno bolnico, kjer so ji izprali želodec. V hotelu se je neznanka vpisala kot Jospina Rebernak, roj. 1902 v Gaberju pri Celju. Zapustila je pet pism: na mater v Celju, Jovana Simeunoviča v Banjaluki, na Hermino Spigel v Sarajevu in Š. Spilič v Sarajevu. V petem pismu, določenem za onega, ki ga dobi, prosi, naj se vse njene stvari izroči njeni materi, ki je sirota, pisma pa odda na pošto. Nesrečnica izjavlja v pismu, da je moralo priti do tega, ker ni bilo drugega izhoda, češ da je popolnoma izgubljena. Na koncu pripominja, da je plačala vse in da ni ničesar dolžna. Kaj je pognalo nesrečnico k obupnemu činu, ni znano.

250 dragocenih daril

bo med dame razdeljenih. Vsaka dama, ki kupi izbrano

Creme Mouson

naj zato shrani numerirani karton.

Kulturni pregled

Ljubljanska opera. Tekom meseca septembra je predvidenih 12 opernih predstov, in sicer je prva v soboto, dne 4. t. m. za abonente reda D — Mozart: Figarova svatba v isti zasedbi, kakor koncem lanske sezone. V nedeljo 5. septembra se poje Kalmannova opereta »Grofica Marica« izven abonmaja. Natančen razpored predstav objavimo jutri.

Usoda gledališča v Subotici. Mestni magistrat v Subotici je sklenil izročiti subotičko gledališče odnotni Mestni hranilnici. Sezona v gledališču se odprla meseca septembra z gostovanjem beograjske opera. Dosedaj je imelo vodstvo subotičkega gledališča sličen aranžma z novosadskim odrom.

Proslava stoletnice Beethovne smrti. Na Dunaju se bodo vršile od 26. do 30. marca 1927 velike svečanosti v počast stoletnice Beethovne smrti. Opera bo izvajala »Fidelio« ter »Atenске rasvjetline«, katere je priredil nalašč za to priliko skladatelj Richard Strauss. Dirigiral bodo: Fürstwängler, Schalk in Weingartner, sodelovali pa bodo filharmoniki in najboljši dunajski zbori.

John Galsworthy o sebi. Urednik tiskovne agencije »European Press« se je razgovarjal z angleškim pisateljem Galsworthyjem, ki mu je povedal o sebi sledeče: »Pi-

šem lahko povsod, kjer sonce stje. Sonce je moja edina inspiracija in jaz dvim za njim. Zadnja zimo in pomlad sem preživel v Ameriki. V Arizoni sem napisal eno dramo in dve daljši povesti. Potem sem šel v Berlin na kongres PEN - kluba. » Galsworthy ne veruje v dekadenco evropske kulture. Njegova karakteristika samega sebe se glasi: »Sem enostaven pisatelj, ne pripadam nobeni politični stranki, vendar se čutim Britance in me zanimajo vsi problemi, ki vzmirljajo vsakega Angleža.«

Večer mladih so imeli v soboto, dne 21. avgusta v Gorici. Ferdo Delak je govoril o nalogah novega odra in o konstruktivizmu, katerega je prinesel k nam slikar Avgust Crnigoj. Nato so bile na sporedu recitacije iz Shakespeara (Julij Cezar Romeo Julia, Sen kresne noči), iz Wildgansa, Zupaniča, Ketteja in Danteja. Prireditve, za katero je bilo precej zanimanja, se je vršila v Trgovskem domu.

Rabindranath Tagore se je pripeljal v Prago, kjer ostane več dni in bo imel dve javni predavanji.

Kleiber v Južni Ameriki. Dirigent Kleiber se mudi sedaj v Ameriki ter je pred kratkim dirigiral simfoničen koncert v gledališču Colon v Buenos Airesu.

Iz življenja in sveta

Katastrofa pred Kronstadtom

V morskem ustju pri Kronstadtu se je predvčerajšnjim zgodila velika ladijska katastrofa. Ruski parnik «Burevestnik», na čigar krovu se je nahajalo 563 pasažirjev, je v brzini zadel ob pristaniški pomol in se je v tekom 15 minut potopil. Utopilo se je 150 ljudi.

Potni parnik «Burevestnik» je vozil pasažirje zvečer okrog 10. proti Kronstadtu in se je v veliki temi le težko orijental. Nenadoma sta ga presenetila dva signalna žvižga parnika «Hertha», ki je prihajal v nasprotni smeri. «Burevestnik» se je v naglici izognil v napačno smer ter je z vso silo treščil v pomol in se je takoj začel potapljati. Na krovu je zavladala strašna panika, ki je onemogočala nagla reševalna dela. Razen tega je bila zaloga rešilnih priprav skrajno malenkostna. Na parniku je namreč bilo na razpolago samo en rešilni čoln in 170 rešilnih pasov.

Ljudje so se kakor blazni metali v morje in se utapljali v nastajajočem valovju. Pri tem se je preobrnil celo rešilni čoln, poslan s parnika «Hertha». Krivda na celi katastrofi zadene kapitanaovega namestnika, ki je sam vodil krmilo ter se napačno izognil. Med žrtvami sta tudi kapitanova soproga in šef političnega oddelka kronstadtske mornarske postaje.

Poincaré kot delavec

Navada je taka, da se slavijo vsi vladarji in državljani kot vzorni delavci, čeprav mnogokrat delajo malo ali celo nič. Take prazne slave pa ne zasluži današnji francoski ministrski predsednik Poincaré, bivši prezident republike. Listi ne hvalijo le njegove delavnosti, ampak ga stavijo naravnost za vzor vsem tistim, ki čepa na zapečku in drizijo roke križem.

Poincaré, ki je prevzel krmilo francoske države v zelo burnih časih, je že jutraj ob osmih v pisarni. Tam sprejema ministrske in druge obiske, ki trajajo do 12. ure. Opoldne se umakne, da gre h kosilu in se vrne v urad že ob dveh ter dela nepretrgoma zopet do sedmih. Ko udari sedem, zamijavka pred predsednikovimi vrati mucka «Grigri», Poincaréjeva ljubljanka. Poincaré pokuka skozi duri in spusti mucko k sebi, vzame jo v naročje in se ji polaska. Ko je zaključil svoje delo in podpisal svoje zadnje službene akte, se odpravi domov.

Poincaré ni govornik-improvizator kakor njegov kolega Briand. Vsak svoj govor najprej napiše in ga preštudira. To naredi zelo hitro. Ko je koncept spisan, ga dobi v roke eden izmed tajičkov, ki ga prediktira v stroj. Če je čas, dobi Poincaré svoj govor še enkrat v pregled, če pa ni časa, ostane pri tem, kar in kakor je. Poincaré vzame, kadar stopi na govorniško tribuno, govor le radi lepšega v roko. Njegov spomin je izvrstjen in mu dovoljuje reproducirati to, kar je napisal, v natančnem vrstnem redu.

Poincaré obeduje hlastno in hitro, v četrti uro opravi vse, kar potrebuje njegovo telo. Pri kosilu pije samo vodo in ne puši, pač pa leže in zadrema. Če ima zvečer čas, gre v gledališče ali za razvedrilo na sprehod. Drobni jo zelo hitro in se ne zmeni za ljudi. To izolira, samostansko življenje mu njegovi rojaki večkrat očitajo. Pravijo tudi, da kaže premalo smisla za praktično življenje in za pojmovanje vprašani, ki se tičejo države. Sivi prezident pa se ne vda in uporno vstraja pri svoji juristični strnutenosti in nepopustljivosti, ker ve dobro, kaj dela, dočim drugi ne razumejo, da je vse njegovo življenje posvečeno eni sami skrbi za blaginjo domovine.

Krokodili niso opasni

Krokodili niso kaj simpatične živali in še nihče ni trdil o njih, da so nedolžna bitja. Toda v zadnjem času so dobile zagovornika ali bolje zagovornico, ki svečano zagotavlja, da je vse, kar se slabega trdi o krokodilu, gola neresnica. In ta zagovornica je princezinja Marija-Lujza angleška, sestra kralja Jurija V., ki ji že moramo verjeti na besedo.

Visoka dama je lani potovala po Cote-d'Or in objavlja sedaj zanimive spomine s svojega potovanja. Pravi, da je srečala nesheto krokodilov, ki so bili docela neopasni. Tako je n. pr. v kraju Tumu opazovala domačine, ki so prale perilo v bližnji reki, polni krokodilov, ki pa se zanje niso niti zmenili. Cela kopicca otrok je brodira po vodi, brez strahu pred strašnimi živalmi. Princezinja je prepričana, da so krokodili zato tako pohlevni, ker jih prebivalstvo časti kot božanstva in jim nihče ne sme storiti ničesar zalega.

Koliko drži ta argumentacija visoke dame, je težko presoditi, vendar je verjetnejše, da so krokodili, na katere je naletela princezinja, izjema in ne pravilo. Take izjeme dobimo tudi drugod. Tako so n. pr. postali krokodili v Louisiani pravcati domači živali. Ameriški aligatorji so tudi mnogo manjši kakor njihovi afriški soplemenjaki, ki dosežejo velikost do osem, devet in celo deset metrov, dočim merijo američani kvečjemu štiri metre. Vsič temu tudi ameriški krokodili vobče ni baš neopasni; o tem pričajo dovoljno številne človeške žrtve, ki jih kronika beleži leto za letom.

Hormon

Medicinska revija «Klinische Wochenschrift» je vzbudila nedavno v krogih zdravniških strokovnjakov veliko pozornost s člankom o hormonu. Nekemu avstrijskemu zdravniku se je namreč posrečilo, odkriti neko tekočino, ki regulira srce ter vpliva na njegovo bitje. Specialist za srčne bolezni, docent dr. Max Herz poroča sedaj v nekem dunajskem listu o stvari naslednje podrobnosti:

Gradčanu O. Löwiju se je posrečilo ugotoviti, da se nahaja v vsakem srcu posebna tekočina, ki posreduje zvezo med živčevjem in med srčno muskulaturo. To odkritje odpira doslej neznan pota v medicini. Poskusi, katerim je treba priznati absolutno korektnost in eksaktnost, potrjujejo odkritje in pričajo, da nastaja z delovanjem živčevja v srcu posebna tekočina, ki se imenuje hormon. S pomočjo hormona je mogoče udarce srca pospešiti ali pa jih omejiti. Vsekakor pa je hormon tisto sredstvo, ki regulira delovanje srca.

Dosedanji poskusi so se izvršili samo na živalih. Kako bo reagiralo na slične eksperimente človeško srce, ni mogoče povedati, toda če bodo učinki vsaj približno enaki, kar je verjetno, bi napravila celokupna živčna terapija velikanski korak naprej. Verjetno je namreč, da nastaja z delovanjem živčevja hormon tudi v drugih organih in ne samo v srcu. Seveda so nam že danes znana in dostopna nekatera sredstva, ki vplivajo na utripanje srca, toda nestrupega sredstva, ki bi bilo neškodljivo, ne poznamo. Zato je tembolj pozdraviti odkritje graškega učenjaka Löwija, ki je s svojim lepim rezultatom povedel znanost na nova pota.

Grški ideal popolnosti na Danskem

Danska je po svoji naprednosti splošno znana država. Njeno kmetijstvo je vzorno, njen red je posenmanja vreden in življenje teče v tej deželi tako normalno, kakor redko kje drugje na svetu. Tudi šolske razmere so na Danskem izredno dobro urejene. Na otoku Fünen v Ollerupu so sedaj ustanovili Danci nekakšno ljudsko univerzo za gimnastiko. Ta visoka šola je ustanova čisto svojevrstnega tipa in ima že danes polno gojenec.

Program šole je naslednji: vsak dan eno uro praktične in eno uro teoretične telovadbe. Ostali čas izpolnjujejo o kulturni in politični zgodovini, predavanja o kolonijah in o družabnosti, anatomiji in fiziologiji, literarni zgodovini in fiziki. To specialno izobraževalno metodo, ki je v uporabi na tem zavodu, je sestavil Niels Bukhs, vodja in predstojnik visoke šole za gimnastiko v Ollerupu. Bukhs je dal zgraditi v Ollerupu naravnost idealen stadion; v sredi je široka kotlina, posejana s travo, okoli kotline se vije široka pot, a na obeh straneh tekačev, ki vežbajo na tem prostoru, se dvigajo terase, ki so divno opremljene ne samo s prostori za gledalce, temveč tudi s kipi, ki so v zvezi s podukom na šoli. Stadion je obdan od visokega zidu, na katerem štrle drogovi in na njih s vijejo vse mogoče zastave. Poleg nordijskega prapora vidiš nemško, ameriško, angleško, avstrijsko, poljsko, češko in zionistično zastavo. Te zastave pomenijo, da so vse narodnosti in države na tem polju enakovredne. Enakost med narodi spada vsekakor med ideale Bukhsove gimnastične visoke šole, kamor vro od dne do dne večje množice učencev, ki bodo širile nauke svojega učitelja po svetu.

Kdor rad masne je kopune...

mora gledati, da mu od dohodkov čimveč ostane za gospodinjstvo
Pri nabavi oblačil si je mogoče kar največ prihraniti, če se jih nabavlja pri t. rdk Drago Schwab, Lj. b. jana

Življenje in skrivnost Rodolfa Valentina

Prilikom smrti filmskega igralca Rodolfa Valentina priobčuje dnevnik «Paris-Midi» zanimive podatke o njegovem zadnjem bivanju v Parizu, ko so predvajali njegov film «Črni orei». Ni bilo lahko, govoriti z Valentinom, kajti vsakdo ga je hotel videti in z njim spregovoriti vsaj par besed, predvsem pa njegove oboževalke, ki jih šteje Pariz na tisoče. Vse so hotele imeti od Valentina fotografijo in podpis. Valentin jih je sprejemal z vso svojo dobrodušnostjo, se podpisoval na svojo sliko in z vsako prošilko spregovoril nekaj prijaznih besed. Vsaka je odhajala ginjena, imela je za vse svoje življenje dragocen spomin: nasmeš slavnega Rodolfa Valentina, ki je veljal njej sami.

Zastopnik pariškega dnevnika je dobil igralca, ko se je ravno pripeljal v svojem razkošnem avtomobilu. Avtomobilizem je bila namreč ena njegovih najljubših zabav. Ponosno je dejal, da lahko sam demontira svoj avto in ga zopet sestavi, ne da bi rabil pomoči mehanika. Njegov motor zanj ni imel skrivnosti.

Ko je Valentin bival v Parizu, je cele noči preplesal na Montmartru, kajti silno je ljubil ples: predvsem tango in valček. Ko se je zdaniilo, je šel spat. Spal je samo dve uri. Potem se je oblekel in odšel na sprehod in na delo. Nikoli ni bil utrujen. Njegov osebni tajnik je dejal, da ga je videl v Parizu v petih dneh samo dve uri, ko se je oblečel. Tedaj mu je dajal naročila.

Imel je celo zbirko narodnih noš v najpestrejših barvah, od temnordeče do vijoličaste, a vse so kazale njegov dober okus. Vedno, kadar se je Rodolfo Valentino oblačil, je eleganten potovalni gramofon igral plesne komade. Ko je bil v Parizu, je bila njegova najbolj priljubljena plošča tango «Ah, va el duce!» Valetino je imel ta gramofon vedno seboj na vseh svojih potovanjih.

Vsled svojega duhovitega humorja ga je ljubila vsa družba. Pariški novinar ga je vprašal, kakšno sodbo ima o sedanjih pariških modi. In Valentino je odgovoril: — O, dame so vedno zelo elegantne, toda sedanje mode ostrženih las ne maram. Po mojem mnenju je to malo žensko.

Koliko ženskih las ne bi bilo padlo pod škarnji, če bi bil takrat javno izrazil svoje mnenje! Ljubezen onih, ki so ga oboževale, je naša izraz v nebrojnih pismih. Pokazal je novinarju cele kupe korespondence.

— In vsem odgovarjam! Samo da jim delam veselje.

Valentino je skromno in vpludno sprejemal to popularnost, ki je bila posledica njegove lepote in fascinacije. Tako je postal idol tisočev deklet in žena.

Teple so se, da ga vidijo še enkrat na mrtvaškem odru in prišlo je do takih izgrezov, da je morala policija na konjih razgneti množico.

Veliki igralec, o katerem se je govorilo, da se bo poročil s Polo Negri, je vzel skrivnost svojega srca seboj v grob. Za njim pa žaluje nebroj lepih oči po vsem svetu.

Porotne obravnave

Celje, 1. septembra

Goljujica

Pred porotniki se je moral zagovarjati danes 27letni bivši trgovec v Kokarju pri Mozirju, Stanko Praznik. Obtoženec je tipičen predstavnik onih ljudi, katere so izpridile povojne razmere ter jih spravile na stranpoti, da bi prišli čim prej do zaželjenega bogastva. Praznik je iz dobre rodbine in ima tudi dobro šolsko predizobrazbo. Vključ temu so ga razne nerealne kupčije upropastile tako, da je bil pred okrožnim sodiščem v Celju že kaznovan zaradi hudodelstva goljujice in pregreška malomarne krivde ter je odslužil svojo 5mesečno kazen dne 26. oktobra 1925. Nato ga je njegova mati vzela k sebi na dom ter mu nudila vso preskrbo, samo da bi se poboljšal in ji pomagal pri njenem gospodarstvu. Vključ temu je letošnjo pomlad zapustil svojo mater in domačijo z izgovorom, da gre na pošto, a se ni več vrnil. Začel je zopet brez sredstev trgovati in nakupovati razne stvari kar na debelo.

Kot prvo žrtev si je izbral Kmetijsko združenje v Ptuj, kjer je naročil vagon krompirja z obljubo takojšnjega plačila. Vagon pa je spremljal zadružni poslovodja, ki se je v Celju prepričal, da je naseljen sleparju. Kajti po krompir ni prišel Praznik sam, temveč je poslal nekega drugega, od katerega je poslovodja izvedel, da Praznik ne more blaga plačati. Na sličan način je postal s trgovcem Josipom Friedrichom v Beltinču. Zahteval je od njega, naj mu pošlje krompirja v Trbovlje. Ko je Friedrich tu izvedel, da je naseljen pretkanemu goljuju, je moral krompir prodati pod dnevnico ceno, kar mu je povzročilo skupaj 1.500 Din škode. Obdolženec je poskušal svojo srečo tudi pri trditvi Lovrenčič v Križevcih in v združenih paromlinih v Bjelevaru, uspeh pa mu je izpodletel le iz previdnosti dobaviteljev. Praznik je nadalje izvalil meseca februarja Mlekarski združenje v Predosljah pri Kranju 500 kg emendolskega sira v vrednosti 1.400 Din, meseca februarja in marca Združenim mlekarji d. d. v Ljubljani emendolskega sira v vrednosti 3.792 Din, meseca marca trrdki Zeschko v Ljubljani 250 kg papirnatih vrečic v vrednosti 2.167 Din, aprila trrdki Javornik v Ljubljani blaga v vrednosti 4.601 Din in centralni vnovčevalnici za živila v Ljubljani 62 kg salame v vrednosti 1.622. Praznik je ves pridobljeni denar porabil zase. Trgovci dobavitelji so se nanj zanesli, ker je opravljal svoje trgovske pravilno nastavljene naročilne dopise s štampiljko St. J. Praznik, Kokarje-Mozirje, Slovenija, in ker je zagotavljal takojšnje plačilo po doposllosti blaga. Obdolženec svolo krivdo priznava.

Porotniki so potrdili prvo glavno vprašanje glede izvršene goljujice v 5 slučajih z 10 proti 2, drugo vprašanje glede pozikšene goljujice v 2 slučajih pa zanikali. Senat je obsodil tudi Praznika na 18 mesecev zapora. Obtoženca je zagovarjal dr. Hrašovec.

Napiši na ploščah prevlečen s radiotinkuro, morejo se čitati tudi ponoči. En primer:

Smeh! Smeh! Smeh!
DANE Prvič v Ljubljani! Popolnoma novo! DANES!

... tudi zidovi se bodo tresli od silnega smeha, ki ga bo danes nudil „ON“ — princ smeha — v kolosalnem originalni, duhoviti, razboriti, šarmantni in dosedaj najboljši njegovi burki

„ON“ kot topničar

Specijalni top ima v zalogi 11 velikih bomb šale in smeha. Pridite in smejati se boste! — Pridite vsi mladi in stari in veselili se boste, ker danes igra najboljši komik sveta

Harold Lloyd

3. ATNI KINO MATICA — Najudobnejši kino v Ljubljani. Moderna ventilacija.

Pazite na reklamne fotografije, ki jih bomo razstavili še danes ko dosnejo iz Pariza

× **Prepoved plesa v Trevisu.** Sedanja italijanska vlada hoče vsestransko ohraniti svoje ljudstvo ter ga povzdigniti in prepovedati. Zato je svoj čas izdala prepoved gladi psovjanja, ki je v Italiji izredno vkoreninjeno zlo. Sedaj javljajo iz Trevisa, da je ondotni prefekt razposlal podrejenim organom okrožnico, s katero je prepovedal plose v javnih lokalih. Prefekt naglašja, da se na plesnih zabavah navzemajo mladi fantje in dekleta slabih navad in odnošajev, ki postanejo v poznejšem času usodna za obstoj družine. Poleg tega se nahajajo plesišča navadno v takih lokalih, kjer se točijo alkoholne pijače, kar še bolj demoralizira mlade ljudi. Plesu sledi popivanje, in iz popivanja se rode uboji, umori in drugi zločini. Zato je sklenil prefekt nastopiti proti plesom z vsemi sredstvi, od katerih si obeta uspeha za moralno zdravje italijanskega ljudstva.

Zakričala je baje še «O Jezusi!» in se nato zgrudila vznak. Nameril je nato še samokres na svoja prsa, ali ta mu je odpovedal, vsled česar ga je zavrgel. Odšel je nato proti Trbovljam in povedal Rudolfo Krajsku, da je ustrelil Stefko Kralj.

Obdolženec trdi, da 9. avgusta, ko je pisal Stefaniji Kralj in jo vabil na sestanek, še ni imel morilnih namenov. Priznava pa na drugi strani, da je imel namen jo usmrtiti, če bo videl, da se mu ne posreči jo dobiti za ženo, ker njena mati ni hotela privoliti v poroko.

Temu obtoženčevemu zagovoru pa nasprotujejo razne ugotovitve. Pokazalo se je tekom preiskave, da se je Krajske svoje prve ljubezni naveličal in se je hotel Stefke Kralj na vsak način otestiti. Da je zagovor glede prikrivanja ljubezni pred ljudmi izmišljen, dokazuje vsebina dveh pism, ki jih je pisala Stefka Kralj obdolženecu. V prvem pismu dne 1. marca 1926 mu očita, da se čuti prevarano in zapeljano, ker se je on nedavno izprehajal z nekim drugim dekletom potem, ko je njej že vzel nedolžnost. Očitala mu je tudi, da jo celo okrog obrekuje in sramoti. V drugem pismu z dne 5. avgusta 1926 mu dela še hušje očitke. Pismo se glasi dobesedno sledeče: V življenju srečaš marsikoga. Prosila sem te za par besed, objubi mi, da prideš. Zakaj Te ni bilo? Mogoče si imel strah, da bi Ti padla okrog vratu in Te prosila ljubezni. Ne boj se, Anton, imam še toliko ženskega ponosa v sebi, da ne bi storila tega, čeprav bi duševno trpela. Anton, ali se spominjaš 17. marca 1926, kaj si takrat govoril? Pomisli! Jaz se spominjam vsega, zato se mi čudno zdi, zakaj ta molk. Če Ti nisem ugajala, povedal bi to meni, tako se pa izraziš napram drugi osebi, kaj boš Ti z menoj? Da sem prelasbota za Tebe, to vem in da nimam tistega lepega rdečega obraza, a vključ temu živim. Oprosti mi, da Ti pišem, ne morem več molčati. S spoštovanjem Stefi. Na to pismo je povabil Krajske Stefko Kralj za soboto zvečer dne 14. avgusta na kraj svoje mlade srece in jo tam ustrelil.

Mati rajne Ana Kralj je izpovedala, da ji je bilo ljubavno razmerje njene hčerke z obdolžencom znano, da pa ni nikdar branila svoji hčerki, da se ne bi poročila s Krajskom. Bil je tudi dvakrat pri materi, ne da bi bil prošil za roko njene hčerke. Ko se je obdolženec Stefke Kralj izogibal, je ta prikrivala resnico tudi svoji materi.

Priča Marija Prelogar, ki je bila dobra prijateljica Stefke Kralj, je izpovedala, da ji je rajna vse zaupala, pred kakimi tremi tedni pred smrtjo pa tožila, da Krajske ž njo že od 17. marca ni več govoril. Skupno sta tudi sestavili pismo dne 5. avgusta in Stefka Kralj je priči tudi povedala, da jo je obdolženec pismeno povabil na sestanek.

Priča Pavla Valjevec se je poznala s Stefko Kralj 6 let. Ta ji je meseca marca poštovala, da jo obdolženec zapušta, ona pa da ga ima zelo rada, čeprav je nestanovitna. Povedala ji je tudi, da do dolgo časa z njim ni nič govorila in da je bil njen prvi fant. Priča Rudolf Krajske je nekoč pred dvema mesecema vprašal obdolženca, če se pripravila s Stefko Kralj na ženitev. On pa ga je zavrnil z besedami: «Jih je dosti — veliko bab.» Priča je dobil utis, da se je obdolženec Stefke naveličal. Priča Marija Polšak pozna obdolženca že 6 let. Zaupal ji je svoje razmerje do Stefke Kralj ter tožila, da je nesrečen v ljubezni in da se je nesrečno zaljubil. Dne 12. avgusta je povedal, da se jo poročil, ni pa imenoval neveste.

Orožniki samokresa niso mogli najti, čeprav je bil prostor takoj zastražen. Ogotovo je obdolženec samokres po zločinu zavrgel, da se ne bi mogla dokazati njegova trditve, da je hotel ustreliti tudi sebe, da pa samokres ni več funkcionalen! Po pričah se zatrjuje, da so ljudje Stefko Kralj visoko cenili, Krajska pa smatrala za velikega sebičnega. Obdolženec je bil pred in po umoru zelo miren in je osval vpricho orožnikov na kraju zločina izredno blado.

Porotnikom je bilo stavljeno samo eno glavno vprašanje glede hudodelstva umora, ki so ga potrdili z 8 proti 4 glasovom. Tako zagovornik dr. Karlovšek, kakor tudi državni pravdnik dr. Rus sta imela zelo temperamentalne govore in le bila porotnikom, kakor je razvidno iz glasovanja, odločitev očitno zelo težka. Krajske je bil na podlagi izreka porotnikov obsodjen v smrt na večalihi. Ko je slišal obsodbo, je prebledel in na vprašanje predsednika, ali kazen sprejme, odgovoril: «Ne!» Navzoči avditorij je sprejel obsodbo z mešanimi občutki na znanje.

Stefko, katero je zadel v levo prsno stran.

Dijaško življenje

Kongres mednarodne akademске federacije za Društvo narodov v Ženevi

Vzporedno z zasedanjem skupščine Društva narodov se bo vršil v Ženevi tudi miselni kongres mednarodne akademске federacije za Društvo narodov. Navzoči bodo zastopniki skoraj vseh držav iz Jugoslavije, bodo prisostvovali kongresu trije delegati: g. Milenko Milić in g. Kosta Pavlović za Beograd ter pravnik g. Stanko Mencinger za Ljubljano. To je prvič, da smo tudi Slovenci direktno zastopani na kongresu federacije.

Naloga »Federacije akad. klubov za Društvo narodov« je predvsem širjenje idej Društva narodov med akademsko mladino vseh narodov in vzgojiti iz njenih vrst mednarodno falango borcev za svetovni mir. V drugi vrsti pa skrbe akad. klubi za Društvo narodov za širjenje mirovnih idej med narodom. Sredstvo za doseg te cilje je čim tesnejše sodelovanje pacifistične omladine vseh narodov. Naj ob tej priliki omenimo znaten uspeh, ki ga ima jugoslovnski akad. udruženje za Društvo narodov na tem polju, namreč s tem, da se mu je posrečilo v letošnjem aprilu klicati v Beogradu »Kongres balkanskih akad. klubov za Društvo narodov«, kjer je prišlo do pravih pristranskega sporazuma med Jugoslovenci, Bolgari in Grki.

Kongres CIE v Pragi (Konoc.)

V sredo 25. avgusta je položila jugoslovnska delegacija venco na grob neznanega junaka v Pragi. V svojem govoru je povdarjal vodja delegacije g. Zivančević prijateljstvo med Čehoslovaki in Jugoslovani. Nato je sprejel našo delegacijo praški priatelj dr. Baxa.

V prvi komisiji so razpravljali o nemškem vprašanju. Madžarski delegat g. Gulias je podpiral zahteve Nemcev. Delegat Anglije g. Landfordt in Francije g. Antebi sta bila mnenja, da je glavna ovira proti vstopu Nemcev v CIE nemška intransigenca. Po govoru Poljaka g. Vorskovega se je objavil rezultat jezikovne ankete, pri kateri so bili štirje glasovi za edini razpravni jezik, in sicer francoski, pet glasov za francoski in angleški, osem glasov pa za nemški, francoski in angleški jezik.

Tretja komisija se je bavila z izletniškim, petpa s socijalnim vprašanjem študentstva.

V četrtek 26. avgusta je priredil minister zunanjih poslov CSR dr. Beneš v občinskem poslopju mesta Praga dîner na čast inozemskim delegatom kongresa. Ob tej priložnosti je sam minister dr. Beneš pozdravil s daljšo napitnico zbrane študente.

Na poslednji plenarni seji v soboto 28. avgusta so bila sprejeta na znanje poročila posameznih komisij in so bile sklenjene odgovarjajoče resolucije. V njih se do loča sodelovanje z »Mednarodno študentsko pomočjo« in z mednarodno univerzo v Bruxellesu ter se ustanavlja urad ravnatelja za praktična dela. Centralni urad CIE bo sodeloval z »University Library for Europe Central« in v večji obliki izdal letno poročilo kakor tudi »Bulletin d'information«. Posamezne študentske zveze naj poročajo Centralnemu uradu (Office Centrale) CIE o priznanju tujih diplom zdravnikov in juristov. Ostale resolucije govore o znanstvenih filmih in organizaciji študentskih potovanj ter izmenje študentov.

Prihodnji kongres se sestane v Rimu. Izvršni odbor pa bo sejal januarja v Szegedu in aprila v Bukarešti. Kot razpravni jezik veljajo po sklepu kongresa francosčina, angleščina, nemščina in en slovenski jezik. Slovenske delegacije so se zedinile za leto 1926/27 za poljski jezik.

Ob prisotnosti vseh delegatov se je predsednik CIE g. Balinaki-Jundzill zahvalil českim študentom in zaključil osmi kongres.

5.— Neverjetno žalostno zdravstveno stanje češkoslovaškega študentstva v Pragi. Ob priliki kongresa CIE v Pragi je priredila komisija za socijalno skrbstvo centralne Zveze češkoslovaških študentov posebno razstavo številne publikacije, fotografije, diagrami itd. so pokazale udeležencem razstave verno sliko študentstva in delovanja njegovih socijalnih ustanov v CSR. Tu naj navedemo le številke o slabem zdravstvenem stanju praških študentov. Izmed stanovalcev študentskih domov jih je že obolelih ali pa sumljivih tuberkuloze: v kolegiju Hlavka 322 odst., v Masarykovem kolegiju 328 odst., v kolegiju Stefánik 419 odst. ter v študentskem domu Budeč 437 odst. To so za vrste študentov strašne številke in so nedvomno posledica premalega zanimanja države za higijeno med akademiki.

6.— Seznan predavnanj za zimski semester 1926/27 se dobi na univerzi pri g. pedelu po 5 Din. Inskripcija traja od 1. do 9. oktobra, zimski semester pa od 1. oktobra 1926 do 27. januarja 1927. Inskripcijski rok se topot ne bo podaljšal. Naknadna inskripcija se bo dovoljevala le na motivirane prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili.

7.— Frekvence na ljubljanski univerzi v poletnem semestru 1925/26. Pretekli semester je bilo na naši univerzi 1161 slušatelj, od teh 1133 rednih, 28 izrednih, med temi je 77 rednih in 15 izrednih slušatelj. Filozofov je bilo 216 in 16 (redni in izredni) juristov 297 in 4, medicincev 64, tehnikov 462 in 5 in teologov 94 in 3.

Dopisi

VRHNIKA. V nedeljo 5. t. m. se bo vršil prvi nastop naše, pred nekaj meseci ustanovljene godbe na pihala. Že skušnja, ki jo je napravila godba mmulo nedeljo, 28. avgusta, je pokazala, kaj zmore dober učitelj in vztrajnost ter pridnost učencev. Zato upamo, da posejijo veselico ne samo domačini, temveč tudi gostje iz Ljubljane in vseh bližnjih krajev, da dajo s tem agilenemu društvu moralno in materialno oporo. Na svidenje tedaj v nedeljo 5. t. m. na vrtu gostilne Turšič (Kos).

GOMILSKO. Dne 5. septembra priredi obrtno društvo na Gomilskem v ondornem gasilskem domu veliko veselico, koje štisti dobiček je namenjen pred letom ustanovljeni šoli. Na sporedu sta 2 veseligrli bogati srečolov (cele vreče hmelja, razno orodje in druga živa in mrtva roba), prosta zabava z zelo zanimivim ameriškanskim zaporom in tekmovalno hojo po žrdi za razne dobitke. Za teesni blagor bodo skrbeli številni šotori s prvovrstno jedajo in pijačo. Prijatelji pošlene, pristrčne zabave, dobrodošli! Privedite s seboj vse znanke in prijatelje!

Preklic

Podpisani Ivan Bogataj, čevljarški pomočnik na Dobravi pri Zireh, preklicujem vse obdolžitve, iznešene proti gospodu Alojzu Gostiši, posestniku in gostilničarju v Stari vasi, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Ziri, 31. avgusta 1926. Ivan Bogataj. 1214

15-50%

popusta od stalnih cen
daje

vsled prenovitve in povečanja
trgovine začeni s 1. septembrom
trrdka

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS
Ljubljana, Mestni trg 19.

Ker se opustijo nekateri predmeti, se vrši razprodaja istih po izrazito nizkih cenah.

Ne zamudite torej ugodne prilike!

Šolske knjige

za vse srednje, meščanske
in osnovne šole

se dobe

v knjigarni Tiskovne Zadruga

Ljubljana, Prešernova ulica št. 54.

(Nasproti glavne pošte).

V najem vzamem takoj enodružinsko vilo z vrtom na Bledu, za celo leto

Reflektiram na neopremljeno vilo s pečmi vsaj v par sobah. Najemnino plačam za 1 leto naprej.

Točne ponudbe takoj na upravo „Jutra“ pod „Vila Bled“ 6321

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze sožalja, katere sem prejela ob smrti mojega preljubljenega, nepozabnega soproga

Jurija Levovnika
adm. poročnika

n za številno spremembo na njegov zadnji poti se na iskreneje zahvaljujem čim duhovščini, občinskemu zboru, pevskemu društvu, znancom in prijateljem. Najisrenejša hvala tudi vsem darovalcem vencev in cvetja. 6328

Ljubljana, 1. septembra 1926.

Zalujoča soproga: **Bilca Levovnik**

Dobro in po brezkonkurenčni ceni

nabavite si vsa moška oblačila, osobito za
šoloobvezne
edino le v detajlni trgovini
kontekcijske tovarne

FRAN DERENDA & Cie.

Gradišče, nasproti dramskega gledališča.

Zahvala.

Za vse mnogobrojne dokaze pristrčnega sočusivanja in miliki izgube predrage in nepozabne nam mamice gospe

Marie Skerjanc roj. Ornik
soproge šol. upravitelja v pok.

zrakmo tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Posebej na se še zahvaljujem čim duhovščini, pevskemu boru pri Sv. Lenartu, pevcom pri Sv. Rupertu, g. go-orniku M. Vauda, učiteljem in vsem prijateljem in znancom, ki se blago pokojnico spremili na zadnji pot k zaslužnemu počitku.

Sv. Rupert, dne 29. avgusta 1926.

6340 a Zalujoče rodbine **Skerjanc-Schloker**

Specijalna mehanična delavnica

4. popravilo pisalnih, računalnih, opornih in razmnoževalnih strojev, kakor tudi registriranih blagajen. Razne tipke in pisave za pisalne stroje vseh sistemov spremenim po naročilu in vzorcu. Tehnična znamenja

LUD. BARAGA Ljubljana, Selenburgova ulica 6. 7.
telefon št. 380

Splosna družinska preskrba z obutvijo

se vrši skoraj izključno pri znani solidni tvrdki „**DOKO**“.

Ivan Carman v Prešernovi ul. 9, dvorišče.

Vse priznava izredno trpežnost, lepo obliko in nizke cene.

Vsak 10. kupec dobi par čevljev brezplačno.

Otvoritevno naznanilo.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da otvorim v soboto, dne 4. septembra ob 19. uri, storožnari

gostilno „Vitrinski dvor“

Pri otvoritvi sodeluje godba in znano pevsko društvo „Jadrani“. Z mirzimi in toplimi jedili, izbornim vinom ter vedno svežim pivom vedno dobro preskrbljeno.

Zanimiva bude tekma na kegljišču, katere se vrši v soboto in nedeljo celi dan, z razdelitvijo raznovrstnih daril.

Za obilen obisk se priporuča

Ranko Kostel, Maribor.

Odlikovane Tovarne

E. Frette & C.
Monza
(Italija)

Tkanine Prtenine Perle
Oprema za dom za neveste

Dobave za hotele, restavracije in zbirališča

OBRNITI SE NA PODRUŽNICO
v **TRSTU**
VIA MAZZINI, 30

Posojilo

100 do 150.00 Din proti intabulaciji na prvo mesto in dobrem obrestovanju se išče. 6341 a

Ponudbe na upravo „Jutra“ Maribor pod „Trgovec“.

L. Mikuš
LJUBLJANA, Mestni trg 15
Izdelovatelj desnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
Stari desniki se enako orobitizir.

PROSIMO,

da zahtevate brezplačen proračun v slučaju nabave novih poslovnih knjig.

Knjigoveznica K. T. D.
črtalnica in vornica poslovnih knjig v Ljubljani,
Kopitarjeva ulica 6/II.

Generalni zastopnik

za samoprodajo patentiranega predmeta (Schlagerartikel) čigar razpečevanje je že preizkušeno se išče za Jugoslavijo. Le organizacije in finančno zmogni gospodje, ki obratujejo na svoji račun, naj se javijo na „Kaver“, Klagenfurt, pod šifro „Welschlager“.

6320 a

Brez posebnega obvestila

Moja nepozabna mati, odnosno sestra, tašča, svakinja, teta in babica, gospa

Marija vd. Perhavec roj. Gregorin

je danes po težki in mučni bolezni preminula.

Sežana-Ljubljana, dne 1. septembra 1926.

Zalujoče rodbine:

Perhavčeva, Gregorinova, Ambrožičeva, Bibrova

S prvimi septembrom se je
pričela sezija

bara „Emona“

Vsak večer plesi in druge atrakcije.

1. in 16. sprememba programa.

Nudim mrzle in gorke prikuske, originalna buteljnska vina, specialne barske pijače ter tuzemski in francoski šampanjec.

Po programu ples p. n. občinstva.

Cajanke s plesom

vsak torek, četrtek in nedeljo.

Vstop prost. Zatek ob 21. uri. Gene zmesna.

Priporoča se **JAN FIALA.**

